

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

**STUDIUM KVALITY REALIZACE OPATŘENÍ OCHRANY
OBYVATELSTVA NA VYBRANÉ STŘEDNÍ ŠKOLE**

Diplomová práce

Autor: Bc. Karolína Davidová

Studijní program: Učitelství tělesné výchovy pro 2. stupeň ZŠ a SŠ a
ochrana obyvatelstva

Vedoucí práce: prof. Ing. Pavel Otřísal, Ph.D., MBA

Olomouc 2024

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Bc. Karolína Davidová

Název práce: Studium kvality realizace opatření ochrany obyvatelstva na vybrané střední škole

Vedoucí práce: prof. Ing. Pavel Otřísal, Ph.D., MBA

Pracoviště: Katedra aplikovaných pohybových aktivit

Rok obhajoby: 2024

Abstrakt:

Diplomová práce se zabývá studiem kvality realizace opatření ochrany obyvatelstva na vybrané střední škole. Teoretická část je zaměřena na tematiku ochrany obyvatelstva a systému výuky. Dále je zde rozebírán legislativní rámec ochrany obyvatelstva s přesahem do pedagogiky a samotná realizace předmětu ochrana člověka za mimořádných událostí na vybraných středních školách v Šumperku. Ve výzkumné části jsou definovány metody, cíle a výsledky vlastního výzkumu. Vyhodnocení probíhalo na základě dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 168 respondentů. Cílem výzkumu bylo zjistit, zda by žáci měli zájem o vyučování tohoto předmětu a zda by ho považovali za rovnocenný předmět vzhledem k ostatním povinným předmětům.

Klíčová slova:

ochrana obyvatelstva, pedagogika, školní vzdělávací program, rámcový vzdělávací program, ochrana člověka za mimořádných událostí

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author: Bc. Karolína Davidová
Title: The study of implementation of public safety quality at a chosen secondary school

Supervisor: prof. Ing. Pavel Otřísal, Ph.D., MBA
Department: Department of Adapted Physical Activities
Year: 2024

Abstract:

The thesis is focused on the study of the quality of implementation of public safety measures in a chosen secondary school. The topic of the theoretical part is focused on public protection and the education system. In the following, there will be a discussion of the legislative framework of public safety with a crossover to the pedagogy and the realization of the subject of public safety in an extraordinary occurrence at chosen secondary schools in Šumperk alone. Methods, aims and results of the research are defined in the research part of the thesis. The research evaluation was made based on a questionnaire investigation in which took part 168 participants. The main aim of the research was to find out if the students are interested in learning this new subject and in addition, if they are taking the subject equally compared to the other compulsory subjects.

Keywords:

The public protection, pedagogy, school education system, education program framework, the safety of an individual in an extraordinary occurrence

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně pod vedením prof. Ing. Pavel Otřísala, Ph.D., MBA, uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Šumperku dne 16. června 2024

.....

Děkuji vedoucímu práce prof. Ing. Pavel Otřisal, Ph.D., MBA za pomoc a cenné rady, které mi poskytl při zpracování této práce.

OBSAH

Obsah	7
1 Úvod	10
2 Přehled poznatků	11
2.1 Ochrana obyvatelstva	11
2.1.1 Vývoj pojetí ochrany obyvatelstva	13
2.1.2 Branná výchova	15
2.2 Výuka	17
2.2.1 Obsah a struktura výuky	17
2.2.2 Metody výuky	18
2.2.3 Organizační formy výuky	19
2.2.4 Cíle výuky	20
2.3 Legislativní rámec vzdělávání ochrany obyvatelstva	21
2.3.1 Koncepční dokumenty Ministerstva vnitra	21
2.3.2 Charakteristika rámcového vzdělávacího programu	23
2.3.3 Kurikulární rámec pro jednotlivé oblasti vzdělávání	24
2.3.4 Charakteristika školního vzdělávacího programu	25
2.3.5 Vymezení problematiky výuky témat ochrany obyvatelstva	25
2.4 Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Šumperk	26
2.4.1 Školní vzdělávací program	26
2.4.2 Projektový den	27
2.5 Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Šumperk	30
2.5.1 Školní vzdělávací program	30
2.6 Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Šumperk	32
2.6.1 Školní vzdělávací program	32
2.7 Porovnání školních vzdělávacích programů vybraných středních škol	33
2.8 Výukové materiály pro střední školy	34
3 Cíle	37
3.1 Hypotézy	37

4	Metodika.....	38
4.1	Výzkumný soubor.....	38
4.2	Metody sběru dat	39
4.3	Statistické zpracování dat	40
5	Výsledky.....	41
5.1	Vyhodnocení získaných dat.....	41
6	Diskuse.....	61
6.1	Získaná data z dotazníkového šetření.....	61
6.2	Získané data z hypotéz.....	62
7	Návrhy na zlepšení současného stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí ..	68
8	Závěry	70
9	Souhrn	71
10	Summary.....	72
11	Referenční seznam	73
11.1	Právní normy.....	76
11.2	Seznam obrázků.....	76
12	Přílohy.....	77
12.1	Informovaná souhlas pro ředitele/ředitelku školy	77
12.2	Informovaný souhlas pro zákonné zástupce žáků	78
12.3	Dotazníkové šetření	78
12.4	Vyjádření Etické komise.....	82

Seznam zkratek

AČR	Armáda České republiky
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
ČR	Česká republika
HZČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
KS	Krizová situace
MU	Mimořádná událost
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OČMU	Ochrana člověka za mimořádných událostí
PP	První pomoc
RVP	Rámcový vzdělávací program
ŠVP	Školní vzdělávací program

1 ÚVOD

Každý člověk žijící na území České republiky (ČR) je nebo může být někdy ohrožen mimořádnou událostí. Mimořádné události (MU) mohou zahrnovat přírodní katastrofy, jako jsou povodně, záplavy, sesuvy půdy, laviny, tornáda, požáry nebo zemětřesení, či hrozby vyvolané lidskou činností. Takové situace mohou zahrnovat havárie v chemickém průmyslu nebo zemědělství. V poslední době i riziko válečného konfliktu, které může způsobit státní krizi se sociálními, ekonomickými a materiálními škodami, a především přinášet životní situace, na které nejsou lidé připraveni. Všechny tyto hrozby představují krizi nejen pro jednotlivce, ale také pro širší společnost, která může být sama sobě nebezpečná.

Ochrana obyvatelstva a jednotlivce vyžaduje systematický přístup a dobře propracovaný systém, který zahrnuje plánování a organizaci. Hlavním cílem v krizové situaci je ochrana obyvatelstva, což zahrnuje předcházení komplikacím, nepředvídatelným situacím, chaosu a ztrátám na životech. Občané mají právo na pomoc od státu, ale zároveň mají povinnosti a spoluzodpovědnost za svoji vlastní ochranu.

Proto je nezbytné prostřednictvím propracovaného systému vzdělávání a školní výchovy nastavit jasná pravidla, naučit se v nich orientovat a adekvátně delegovat úkoly týkající se výchovy. Je také důležité reagovat na vzniklé situace, změny a navrhnout úpravy, které by vedly k osvojení dovedností a znalostí v této oblasti.

Učitelé, lektori, školitelé a přednášející hrají klíčovou roli v pedagogickém procesu. Jejich znalosti, dovednosti a schopnosti slouží jako motivace pro žáky, posluchače a kolegy.

Téma své diplomové práce jsem si zvolila na základě mého dosavadního studia v oboru ochrany obyvatelstva. Tento obor mě velmi zaujal, a proto bych se mu chtěla věnovat i nadále, s cílem předávat získané znalosti a zkušenosti na školách. Ve své práci jsem se zaměřila na to, zda jsou žáci vybraných středních škol v mém městě dostatečně informováni o ochraně obyvatelstva v ČR, a zda výuka v této oblasti splňuje jejich očekávání. Zajímalo mě, zda současný vzdělávací program a výuka krizových situací (KS) jsou dostatečné, a zda by žáci měli zájem své znalosti rozšířit a prohloubit prostřednictvím alternativních výukových metod.

Cílem mé práce je zdůraznit důležitost a aktuálnost tématu ochrany obyvatelstva s ohledem na bezpečnost v 21. století. Chci prohloubit nejen své vlastní povědomí, ale také povědomí potenciálních čtenářů mé diplomové práce. Zajištění bezpečnosti občanů je jedním z hlavních cílů naší společnosti a základním kamenem pro naši budoucnost.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Ochrana obyvatelstva

V průběhu života čelilo lidstvo již široké škále hrozeb. Původně to byly především přírodní katastrofy a společenské, náboženské a etnické konflikty, které často eskalovaly do válečných střetů. S postupem času se k nim přidaly průmyslové havárie a s rozvojem moderních technologií se objevily nové hrozby spojené s neovládáním technologických inovací, jako jsou jaderná energie, genové úpravy, nanotechnologie a informační technologie. S rostoucí globalizací se zvyšuje riziko pro společnost, zejména kvůli snaze maximalizovat zisk bez ohledu na udržitelný rozvoj. Současně s tím roste také hrozba terorismu. (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013)

Existuje několik definic ochrany obyvatelstva, neboť je zkoumána z různých perspektiv a z hlediska různých aspektů jejího zaměření.

Za zcela zásadní a výchozí definici je nutné považovat specifikaci pojmu, která je uvedena v zákoně č. 239/2000 Sb. a ten ji specifikuje jako: „Plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku“ (Zákon č. 239/2000 Sb., § 2).

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 je klíčovým dokumentem, který detailně popisuje systém ochrany obyvatelstva ve všech jeho multiresortních dimenzích a komplexitě. (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013)

Tato koncepce se zaměřuje na systém prevence, připravenosti a reakce na MU a KS s cílem ochránit životy, zdraví, majetek a životní prostředí. Ochrana obyvatelstva zahrnuje hrozby jak nevojenského, tak vojenského charakteru a je zodpovědností nejen státních orgánů, orgánů územních samospráv, právnických a podnikajících fyzických osob, ale také samotných občanů. (Hartmann, 2021)

V koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 je definovaný pojem ochrany obyvatelstva takto:

je širokou „multiresortní“ disciplínou, kterou není možné vysvětlovat a řešit jen jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva (ve vazbě na Ženevské úmluvy z 12. srpna 1949), ale jako soubor činností a úkolů odpovědných orgánů veřejné správy, právnických a podnikajících fyzických osob a

také občanů, které vedou k zabezpečení ochrany života, zdraví, majetku a životního prostředí, v souladu s platnými právními předpisy.

Jsou zde definovány základní principy ochrany obyvatelstva a identifikuje klíčové oblasti a prostředky, skrze které je tato ochrana prakticky prováděna. Důležitost systémové připravenosti na současné i předvídatelné bezpečnostní hrozby a s nimi spojené MU a KS již není možné zvládnout pouhým nasazením sil a prostředků bezpečnostních složek státu. Je nutné hledat nové strategie, nástroje a postupy, přičemž klíčovým prvkem je efektivní zapojení všech subjektů, které mohou přispět k úspěšné realizaci tohoto systému. (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013)

Podle Kratochvílové (2005) je pojem ochrany obyvatelstva brán jako:

komplex připravovaných a při mimořádných událostech a krizových situacích prakticky realizovaných opatření ze zákona prováděna a zabezpečována tak, aby byly v naší společnosti v co největší míře chráněny lidské životy, zvířata, kulturní hodnoty a životní prostředí s ohledem na ekonomické možnosti státu.

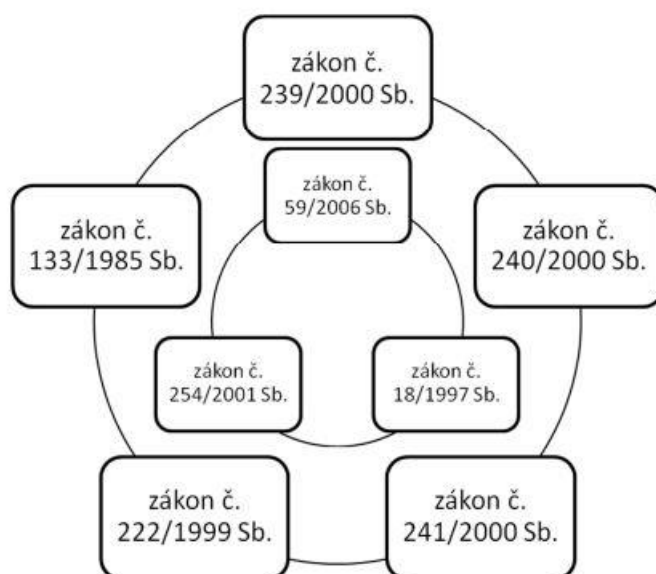
V dnešní době je ochrana obyvatelstva zajištěna právním rámcem, který je klíčovou součástí fungujícího systému. Základem bezpečnosti státu je zajištění ochrany jednotlivců a komunit, což zároveň umožňuje plynulé fungování společnosti. K dosažení tohoto cíle je nezbytné zajistit efektivní činnost příslušných orgánů státní správy a samosprávy, jakož i spolupráci právnických osob a podnikajících jednotlivců. Dále je důležité rozvíjet procesy a nástroje, které podporují bezpečnost a ochranu obyvatelstva. Tvoří ho hned několik zákonů:

- zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně,
- zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (Atomový zákon),
- zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky,
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému,
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů,
- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů,
- zákon 254/2001 Sb., o vodách,

- zákon 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky. (Koncepte ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013)

Obrázek 1

Základní právní rámec ochrany obyvatelstva (Koncepte ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013)

2.1.1 Vývoj pojetí ochrany obyvatelstva

Historie ochrany obyvatelstva tvoří neoddělitelnou část současného vysoce vyspělého systému, který slouží k ochraně obyvatelstva po celém světě. Bezpečnost lidí a jejich prostředí je vrozeným cílem lidstva, avšak dosažení absolutní bezpečnosti je nemožné. Realistickým cílem je pouze dosažení přijatelné úrovně bezpečnosti. (Fiala & Vilášek, 2010)

Autoři Fiala a Vilášek (2010) rovněž poznamenávají, že lidé se na začátku historie mimořádným situacím bránili spíše intuitivně, s důrazem na ochranu jednotlivce a rodiny. S rozvojem společnosti však vznikla snaha o organizovanou skupinovou ochranu.

Ochrana obyvatelstva má v našich podmínkách svou relativně dlouhou historii a vyhrazené místo. Začínala jako civilní protiletěcká obrana před válečnými událostmi až do dnešní podoby jakožto Integrovaného záchranného systému (IZS) plná úkolů civilní ochrany, jako je varování, evakuace, nouzové přežití, ukrytí, individuální ochrana, identifikace a označení nebezpečných oblastí, dekontaminace a další opatření související s ochranou obyvatelstva. Tato opatření jsou prováděna složkami IZS, zejména Hasičským záchranným sborem České republiky (HZČR). Integrovaný záchranný systém hraje klíčovou roli při koordinaci činností a postupů jednotlivých složek při přípravě na MU, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva v případě vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu. Pro efektivní realizaci opatření ochrany obyvatelstva je nezbytné jejich začlenění do havarijních a krizových plánů. Odpovědnost za jejich provádění nesou nejen orgány státní správy a samosprávy, ale také právnické, podnikající a fyzické osoby-všichni jsme na to společně. (Kratochvílová, 2005)

Ochrana obyvatelstva je souhrn právních, materiálních, organizačních a dalších důležitých opatření, jejichž hlavním cílem je ochrana osob a jejich majetku v nestandardních podmínkách. Existuje v naší republice pod různými názvy již 75 let a prošel různými změnami, které byly vždy následně pozměněny dle stávající situace ve státě nebo změnami v zákonech. (Linhart, 2003)

Toto dlouhé období v naší zemi je možné shrnout do určitého časového pásma, které má každé své významné a charakteristické prvky organizované ochrany obyvatelstva. Představuje ji civilní protiletěcká ochrana, která jako jediná v období tržního hospodářství fungovala v letech 1935-1938 a která skončila zánikem republiky a vznikem Protektorátu. (Linhart, 2006) Zahrnovala prvky záchranný, technický, výcvikový, svépomocný a organizačně propagační. (Linhart, 2003)

V době poválečného období v letech 1945-1951 byla civilní ochrana likvidována, ale po únoru 1948 byla snaha o její zpětné vybudování. V letech 1951-1957 je obdobím vzniku civilní obrany, které se nese v duchu centralizace, pojetí totalitního státu, které bylo silně ovlivněno vlivem Sovětského svazu a zaměřovalo se hlavně na ochranu proti konvenčním zbraním v případě ozbrojeného konfliktu. Po roce 1958 až do roku 1975 fungovala civilní obrana a plnila úkoly a opatření, které se týkaly především ochranou obyvatelstva a národního hospodářství, řízení bylo v této etapě ovlivněno z větší části změnami ve státoprávním uspořádání země, které proběhlo v roce 1968. (Linhart, 2006)

Následovalo poměrně dlouhé období datované roky 1975-1989, kde se civilní obrana stala součástí obrany republiky, byla zavedena příprava obyvatelstva k civilní obraně v masovém pojetí, cílem byla ochrana obyvatelstva před zbraněmi hromadného ničení a snahou bylo o co největší účast občanů. (Linhart, 2003)

Byla zavedena nová koncepce ochrany obyvatelstva, snahou ji bylo legalizovat jako činnost civilní obrany při průmyslových haváriích nebo přírodních katastrofách a byla převedena pod federální ministerstvo obrany. (Linhart, 2006)

V sedmdesátých a osmdesátých letech bylo snahou v souvislosti s tehdejší koncepcí vojensko-strategickou o vytvoření úkrytů pro maximální počty osob, ve stálých, tlakových úkrytech a o zabezpečení dostatečného počtu ochranných masek pro všechny osoby státu. (Linhart, 2003)

Tyto úkoly však odrážejí množství legislativních, systémových a organizačních změn, které se nesou v podmínkách demokratické Československé federativní republiky a samostatné ČR až do roku 1993. Mimo jiné i změnu názvu, kdy se již hovoří o civilní ochraně a s přijetím nové legislativy roku 2000 i ochraně obyvatelstva. (Linhart, 2006)

Veškerá tato časová pásma hlavně odráží tehdejší možnosti finančních prostředků, politického mocenství, materiální zabezpečení a platnosti zákonů a legislativ, které se neustále tvořily a měnily s ohledem na situaci v zemi. (Navrátil, 2006)

V souvislosti s přijetím zákona o HZČR z roku 2000 a IZS a některých dalších zákonů například krizovém zákonu, byl nově zaveden pojem ochrana obyvatelstva, která již konkretizuje, doporučuje, ale i nařizuje nejen úřadům, krajům, obcím, právníkům a fyzickým osobám konkrétní úkoly a naplňuje tak smysluplnost ochrany obyvatelstva jako celku. Pokračuje pak koncepcí ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 a naplňuje tak soubor činností a postupů k minimalizaci dopadů mimořádných událostí na životy a zdraví obyvatel republiky. Vždy s cílem zajistit bezpečí občanů komplexně. (Navrátil, 2006)

I tato koncepce bude neustále časem měněna, chápána a naplňována dle měnící se situace v ČR a také ve světě. Už nyní je silně ovlivňována dokumenty NATO (North Atlantic Treaty Organization) a Evropské unie s cílem výzkumné činnosti, které je zapotřebí ke zdokonalování systému, který bude sloužit v celém světě. (Navrátil, 2006)

2.1.2 Branná výchova

Branná výchova a vzdělávání k obraně státu hrála nedílnou roli již v historii, v době První republiky. To byla spíše výchova mravní, spíše vlastenecká, k získání povědomí o armádě, činnost nauková a tělesná, kdy rozvíjela spíše zdatnost jedince. Také měla svá pravidla dle zákona č. 184/1937 Sb., o branné výchově. (Ministerstvo obrany, 2024)

Od konce války do roku 1973 zahrnovala obranná výchova taktickou přípravu, učila, jak se orientovat v řádech československé branné moci, střeleckou přípravu, brannou přípravu z

pohledu zeměpisu, zdravotnickou a civilní ochranu. Řídila se také zákonem č.92/1951 Sb., o branné výchově, který definoval účel branné výchovy jako,

zajištění řádné přípravy nejširších vrstev pracujícího lidu k plnění úkolů obrany vlasti, prohloubení jednoty pracujícího lidu s lidově demokratickou armádou, výchova pracujícího lidu k věrnosti a spojeneckému svazku se Sovětským svazem a se státy lidové demokracie, zvýšení jeho odhodlanosti a schopnosti k obraně vlasti a tím i úsilí o zajištění světového míru.

Dále zákonem č. 40/1961 Sb., Zákon o obraně Československé socialistické republiky. Až teprve jednotný systém, který přinesl zákon č.73/1973 Sb., o branné výchově přinesl jednotný systém, který byl v kontextu s výukou marxismu-leninismu s výchovou ateismu, k vlastenectví a proletářství, vedl k výchově socialismu a komunistickým ideálům, zahrnoval estetickou, pracovní a tělesnou výchovu. (Ministerstvo obrany, 2024)

Po roce 1989 byla zavedena nová branná legislativa. Zákon č. 222/1999Sb., o zajišťování obrany ČR, který se zabývá problematikou obrany státu, její výuka se přesunula do osnov občanské výchovy, vyučované již na základních školách, také v hodinách zeměpisu, výchově ke zdraví a dějepisu. (Ministerstvo obrany, 2024)

Branná výchova jako vyučovaný předmět již několik let ve školách není. Byl vyučován v době politické angažovanosti a diktatury tehdejší doby. Výuka byla povinná, nikdo ji neměl rád, aspoň co mi potvrdili rodiče, kteří ji ve škole ještě zažili. Nasazování a běh s plynovou maskou, která silně zapáchala, házení granátu na cíl, rychlý přesun s igelitovými sáčky na nohou a pláštěnkou, orientační běh na Partyzánském samopalu, střelba ze vzduchovky, hod medicinbalem, nikomu nejspíš nechybí, ale uvědomme si, že její součástí byla také příprava na KS.

V době 21.století je situace taková, že výuka příprav na KS do škol stále patří a měla by se vyučovat nadále formou diskusí, ukázek, projektů, praktických nácviků a edukací a programových dnů. Jedním z takových projektových dnů je projekt Hasík nebo Hasiči pro školy. Na základě zpětné vazby toho programu, je bohužel zřejmé, že děti i když absolvují tento školící den, nemají znalosti, jak se zachovat v krizové situaci jako je povodeň, hoří nebo když se stane dopravní nehoda a musí poskytovat první pomoc (PP). Je tedy pak otázkou, zda výuku na školách rozšířit, zdokonalit, nebo zpět vrátit brannou výchovu do škol přednášenou jen specialisty v oboru? (Ministerstvo obrany, 2024)

2.2 Výuka

2.2.1 Obsah a struktura výuky

Učební plány a osnovy jsou školské dokumenty, které byly dříve pro učitele jednoznačně závazné. Avšak rychlý vědeckotechnický pokrok a nevídaný nárůst lidského poznání vytvářejí trvalý tlak na neustálé reformy výchovně-vzdělávacích systémů, takže direktivní směrnice se postupně měnily v rámcové. Učební plány, které stanovují vyučovací předměty a jejich časovou dotaci pro jednotlivé typy škol, se rozšiřují o nové vyučovací předměty a další obory, které se snaží být do učebních plánů zařazeny. Podobně učební osnovy, které vymezují požadavky na znalosti a dovednosti v jednotlivých předmětech, mají tendenci se stále rozrůstat a obohacovat o nové poznatky. (Maňák, 2003)

Efektivní řízení výuky a její obsah je základním činitelem, který určuje cíle konkrétní vzdělávací činnosti. Zároveň jsou zde konkrétní určené výukové metody, organizační formy a prostředky. Výchovně-vzdělávací proces vychází vždy ze všestranné analýzy obsahu, z učiva, které je předem strukturované a je podloženo vědomostmi, dovednostmi, návyky, myšlenkovými operacemi a postoji. (Maňák, 2003)

Vědomosti jsou základem a podstatou veškerého učiva a dělíme je dále na fakta a pojmy. Fakta jsou jednotlivé informace, získaná data, názvy a popisy. Dávají vždy konkrétní obsah a fixují tak empirické poznatky. Získávají se empirickými metodami a určují popis místa, počtu a pohybu. Pojmy, což jsou znalosti podstaty jevu. Rozdělujeme na známé a neznáme, základní, pomocné, doplňkové, zavřené a otevřené. (Kalhous & Obst, 2009)

Dovednosti popisují Průcha, Walterová a Mareš (2013) jako jeden ze základních pojmů, který není dostatečně objasněný. Dovednost lze získat stejným způsobem jako učení vědomostí s rozdílem, že dovednost je možno získat i spontánně. Dovednosti můžeme dělit na intelektuální, motorické a senzorické.

Návyky ve výchovném procesu se rozdělují na myšlenkové, pracovní, hygienické a jiné (Maňák, 2003).

V účinném řízení vzdělávání myšlenkové operace je popisováno využití metod srovnávání, indukce, dedukce, analýzy a syntézy (Maňák, 2003).

Postoje můžeme vymezit jako souhrn hodnot a očekávání. V případě školního prostředí můžeme tento pojem chápat jako, s jakým očekáváním vstupují do výuky samotní žáci a jak danou výuku hodnotí. (Nakonečný, 2009)

Struktura učiva by měla mít základ v analýze, která by měla vždy předcházet dlouhodobému plánování výuky a bezprostřední přípravě na ni. Je zřejmé, že i přes utřídění

jednotlivých metod metodiky vždy záleží na učitelovu rozhodnutí, které prvky učiva použije vzhledem na danou skupinu žáků. I přes to může dosáhnout požadovaných výsledků. (Maňák, 2003)

2.2.2 Metody výuky

System vyučovacích činností učitele a učebních aktivit žáků je zaměřen na dosažení stanovených vzdělávacích cílů. Výuková metoda je tedy způsob, jakým učitelé předávají učivo žákům, podporují jejich proces učení a řídí jednotlivé kroky vedoucí k dosažení konkrétních cílů. Metoda výuky plní roli regulátora, který usměrňuje a řídí proces učení žáků. (Zieleniecova, 2017)

Promyšlený metodický přístup znamená, že učitel plánuje a systematicky přistupuje k výuce. Tento přístup zahrnuje pečlivé přípravy, výběr vhodných metod a technik, které odpovídají cílům výuky a potřebám žáků. Učitel reflektuje své metody, hodnotí jejich účinnost a případně je přizpůsobuje. Tento reflektivní přístup je klíčový pro neustálé zlepšování kvality výuky. (Zieleniecova, 2017)

Pedagogická intuice je cenným nástrojem, který se rozvíjí s praxí a může učitele vést k lepším rozhodnutím v okamžiku, zatímco reflektivní přístup umožňuje neustálé zlepšování a přizpůsobování výukových metod. (Zieleniecova, 2017)

V konečném důsledku je pro kvalitní výkon učitelské profese důležité, aby učitelé využívali oba přístupy, jak promyšlené metodické plánování, tak i intuitivní reakce na aktuální situace. Tento vyvážený přístup pomáhá dosáhnout nejlepších výsledků ve vzdělávání žáků. (Zieleniecova, 2017)

Třídění metod výuky lze rozdělit podle určitých hledisek například podle fáze výuky, zdroje, kterými jsou žákům předávány poznatky nebo podle míry aktivní účasti žáků. Z hlediska zdroje, ze kterého žáci při výuce čerpají poznatky, můžeme rozlišit tyto metody:

- 1) **Metody slovní** – zde můžeme zařadit vyprávění učitele, kdy se jedná převážně o jednosměrný proud informací ze strany učitele k žákům. Od této metody se očekává, že k žákům se dostanou věcné informace. Další metodou slovní je vysvětlování neboli výklad, kdy učitel zprostředkovává rekonstrukci nebo pochopení nějakého jevu na základě argumentů z příslušných zákonitostí. Předpokládá se, že tato metoda vede k pochopení a osvojení jádra sdělení podstaty jevu a funkce předmětu. Dále může být použita metoda rozhovoru, což je verbální komunikace mezi učitelem a žákem, v podobě kladení otázek a získávání odpovědí. Předpokládá se aktivní účast žáka. Poslední metodou slovní může být práce s textem, kdy je tato metoda založena na osvojení nových poznatků převzatých z

textových materiálů. Patří sem převážně práce s výukovými materiály. (Zieleniecová, 2017)

- 2) **Dovednostně-praktické**-metoda je zaměřena na vlastní aktivitu a činnost žáka, jejímž cílem je překonat oddělení školy a běžného života a naplňovat následující principy. Využívá veškerou aktivizaci smyslů, odpovědnost a metodickou kompetenci žáka, orientaci na konkrétní výsledek a kooperativní jednání s ohledem na vlastní život. Předpokladem je rozvoj psychomotorických dovedností žáka. (Maňák & Švec, 2003)
- 3) **Projektová výuka**-komplexní řešení praktické úlohy, která je plně spojena se žákovou aktivitou. Projekt se realizuje ve skupinách nebo jako individuální úkol. Může mít různý časový rozsah a je založen na libovolném počtu účastníků. Projekt může být realizován ve škole nebo i napříč jinými školami. Projektová výuka může proběhnout v rámci jednoho dne jako projektový den nebo v rámci jedné vyučovací hodiny. (Zieleniecová, 2017)
- 4) **Problémové metody**-podstatou této metody je nesdělování hotových poznatků z důvodu vedení žáků k tomu, aby samostatně nebo s pomocí učitele svými vlastními myšlenkovými pochody odvodil nové poznatky. Základem je stanovení problémové situace, kdy žák narazí na obtíž (něco neznámého), které může vyhodnotit jen na základě dosavadních poznatků. (Zormanová, 2012)

2.2.3 Organizační formy výuky

Organizační formy výuky představují důležité vnější faktory vzdělávacího procesu. Když jsou správně zkombinovány s efektivními vyučovacími metodami, vytvářejí podmínky pro úspěšné vedení výuky. Tím se zabezpečuje, že výuka probíhá hladce a efektivně, což přispívá k dosažení stanovených vzdělávacích cílů. (Průcha, 2009)

Formy výuky se mohou různit a lišit podle toho jaký je vztah k osobnosti žáka, jaké je prostředí výuky a délka trvání výuky. Ve spojení s metodami výuky představují formy předpoklad úspěšného zvládnutí průběhu výuky. (Metodický portál RVP, 2011)

- **podle vztahu k osobnosti žáka**

- 1) **Individuální výuka**-výuka využívá vlastní aktivity žáka, žáci získávají znalosti a zkušenost vlastní tvorbou a úsilím nezávisle na jiné osobě. Vychází z individuálních potřeb žáka, ověřuje znalosti a poznatky žáka. Prostřednictvím experimentů, písemných úkolů, či práce s textem žák dokazuje své získané znalosti. Tento způsob

individualizované výuky využívají osnovy alternativních škol, jako jsou waldorfské nebo daltonské školy. (Metodický portál RVP, 2011)

- 2) **Hromadná (frontální výuka)** - práce učitele spočívá ve výkladu učiva, kterému se žáci hlavně věnují, učitel má dominantní postavení, řídí, usměrňuje a kontroluje aktivitu žáků. Probíhá nejčastěji formou frontálního výkladu a individuální prací žáků. Komunikace je zejména jednostranná, směrem od učitele k žákům, výuka probíhá za pomoci tabule, či vysvětlení za pomoci obrázků a předvádění. (Metodický portál RVP, 2011)
- 3) **Skupinová (kooperativní) výuka**-Výuka probíhá ve skupině (ve dvojicích nebo více), je založena na spolupráci žáků s učitelem. Žáci musí mezi sebou komunikovat a spolupracovat při řešení zadaných úkolů a následně komunikovat a diskutovat s učitelem. Tato výuka hlavně napomáhá si uvědomovat dílčí zodpovědnost a naučit se pracovat ve skupině a vzájemně si umět pomoci. (Metodický portál RVP, 2011)

- **podle prostředí výuky**

Prostředí výuky je také důležitým prvkem, buď to může být třída klasická, nebo specializované učebny s možností využívání maket, přístrojové techniky a pomůcek k danému probíranému učivu. Anebo jsou to i venkovní prostory školy, možnost výuku formou exkurzí v místech mimo školu, a v neposlední řadě méně oblíbené domácí prostředí na vlastní tvorbu žáka. (Metodický portál RVP, 2011)

- **podle délky trvání výuky**

Délka trvání je přímo závislá na prostorách výuky, klasická vyučovací hodina je 45 minut, zkrácená či prodloužená doby výuky je využívána a upravována dle náplně výuky a v poslední řadě přednáška, seminář, či exkurze dle kapacity přednášejícího nebo školitele. (Národní ústav odborného vzdělávání, 2010)

2.2.4 Cíle výuky

Cíle výuky na školách vycházejí z hodnotového systému naší demokratické společnosti a z cílů, které jsou v dané fázi jejího rozvoje závazné pro všechny oblasti společenského života. Tyto cíle jsou v pedagogické podobě zakotveny v hlavních školských dokumentech, které usměrňují výchovně-vzdělávací činnost každého pedagoga. Avšak podmínky společenského života se neustále mění, a tak může dojít k opoždění při formulaci odpovídajících cílů a jejich implementaci do každodenní pedagogické praxe. Proto je důležité, aby každý pedagog sledoval aktuální vývoj společenských potřeb a průběžně je aktualizoval ve své výuce. Cíle výuky nepůsobí automaticky, ale jsou zprostředkovány pedagogem, a to prostřednictvím dialektického vztahu mezi cíli,

podmínkami a prostředky vzdělávání. Každý pedagog má tedy odpovědnost za to, aby reflektoval aktuální společenské potřeby a adekvátně je integroval do své pedagogické práce. (Maňák, 2003)

Je důležité si uvědomit, že mezi cíli, podmínkami a prostředky vzdělávání existuje úzké propojení. Každý pedagog by měl mít na paměti, že současná situace vyžaduje zvýšenou pozornost věnovanou ideovým otázkám, formování demokratického světového názoru, posilování demokratického uvědomění a upevňování humanistické morálky. Ačkoli tyto požadavky jsou obecně kladeny na školy, jejich závaznost není vždy plně chápána a jejich realizace je často spíše formální než skutečně efektivní. Je proto nezbytné, aby pedagogové nejen pochopili význam těchto cílů, ale také se snažili je aktivně a důsledně naplňovat ve své výuce. (Maňák, 2003)

2.3 Legislativní rámec vzdělávání ochrany obyvatelstva

Vzhledem k velkému množství zpracovaných legislativních dokumentů zaměřujících se na ochranu obyvatelstva spojenou s pedagogikou, zmiňuji v další kapitole další dokumenty na danou problematiku, a to koncepční dokumenty vydávající Ministerstvo vnitra.

2.3.1 Koncepční dokumenty Ministerstva vnitra

V oblasti ochrany obyvatelstva je schválen návrh strategického dokumentu-Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030, který určuje směr a vývoj ochrany obyvatelstva. Tento dokument je koncepcí, která stanovuje postupy a realizaci opatření týkající se ochrany obyvatelstva, jejíž vizí je rozvoj podmínek ochrany obyvatelstva, podpora úkolů a opatření, s cílem zvyšovat účinnost organizace. Aby byly naplněny strategické cíle této koncepce je podrobně v koncepci zakotveno 12 základních úkolů ochrany obyvatelstva, také popis strategického prostředí, které zároveň popisuje i reflexi změn, projevů a dopadů související a vyplývající z vymezených úkolů. (Ministerstvo vnitra, 2017)

Z pohledu životního cyklu jsou MU a s tím spojené KS v koncepci hodnoceny jako pilíře prevence, připravenosti, řešení a obnovy. Koncepce je plánována tak, aby byl uplatněn střednědobý horizont plánování, aby po ukončení platnosti, bylo možno vyvodit a vytvořit souhrnné hodnocení s možnými cíli do let následujících. Propracovanost koncepce je založena na SWOT analýze, která porovnává silné a slabé stránky, hrozby a příležitosti s cílem zajistit výsledky s širokou množinou informací. SWOT analýzy se účastnili jak odborní pracovníci ústředních správních úřadů, tak územních orgánů, kteří bedlivě koncepci zpracovali, vyhodnotili, a hlavně hledali efektivní spojení všech subjektů, které jsou schopni napomoci systému

zaměřující se na ochranu obyvatelstva s prioritou na občana, soukromé subjekty, kritické infrastruktury, vědu, výzkum, inovaci a vydefinování nových úkolů a přístupů. Společným a hlavním cílem koncepce je vytvořit takový systém ochrany obyvatelstva, který zajistí úroveň bezpečnosti občanů odpovídající možnostem a schopnostem ČR, která se počítá mezi země Evropské Unie jako moderní a vyspělý stát. (Ministerstvo vnitra, 2017)

Výchova a vzdělávání je úzce v koncepci začleněna a postavena tak, aby umožňovala dlouhodobě působit na jedince, žáka, studenta, ale i učitele formou pravidelné, povinné a propracované výuky. S cílem zapojení aktivně do školního vzdělávání s nadstavbovými prvky jako je projektová výuka vybraných institucí, které se školami budou úzce spjaty a systematicky spolupracovat. Zejména jako složky IZS a nestátní neziskové organizace. Výchova a vzdělávání je bohužel dle zjištěných aspektů jak i v koncepci zmíněno, silně ohroženo a ovlivněno snižováním počtu odborných pracovníků, kterých se danou oblastí zabývají. Mezi další hrozby výchovy a vzdělávání patří snižování finančních prostředků, snižování počtu pracovníků potřebných k pravidelnému vzdělávání jak v mateřských, základních, středních i vysokých školách, nestabilní financování nebo celkový náhled společnosti na danou problematiku. Posunem v této oblasti by bylo optimalizovat a sjednotit systém přípravy odborníků, zajistit větší zájem o danou problematiku širokou veřejností a tím zlepšit postavení výchovy a vzdělávání v naší společnosti. (Ministerstvo vnitra, 2017)

Koncepci zpracovalo Ministerstvo vnitra-generální ředitelství HZČR v souladu s ustanovením §7, odst. 2, písm. e) zákona č. 239/2000Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Koncepce byla 21.června 2021 schválena na schůzi vlády ČR a to usnesením č. 560. (Ministerstvo vnitra, 2017)

Protože je výuka dané široké problematiky prováděna učiteli, je schváleno vzdělávání v této problematice s názvem ochrana obyvatelstva za mimořádných událostí (OČMU), péče o zdraví a dopravní výchova do studijních osnov pedagogických fakult a náplň učiva podléhá Koncepci vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Koncepce byla schválena usnesením vlády 2017 č. 508 a v plné míře nahradila předchozí koncepci z roku 2004. Zároveň je možnost absolvovat kurzy, které pořádá Národní institut pro další vzdělávání nebo kurz pořádaný Hasičským záchranným sborem, který splňuje akreditační podmínky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). (Ministerstvo vnitra, 2017)

Předpokladem k výuce této problematiky profesionálními pracovníky je získání odborné způsobilosti nebo požadované odborné připravenosti, který je ukotven ve vzdělávacích osnovách pedagogických fakult. Ke zvládnutí a řádného dosažení vzdělání stanovených koncepcí vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení je zapotřebí zvládnout vzdělávací

moduly. Moduly A-J jsou jednotlivě zaměřeny na konkrétní oblasti a zpracovány na cílové skupiny. (HZS ČR, 2020)

2.3.2 Charakteristika rámcového vzdělávacího programu

Dle školského zákona č. 561/2004 Sb. jsou kurikulární dokumenty utvářeny na dvou úrovních. Na úrovni státní, což představují rámcové vzdělávací programy (RVP), a na úrovni školní, což jsou školní vzdělávací programy (ŠVP). Tyto dokumenty určují obsah a organizaci vzdělávání ve specifické škole. Nový systém tvorby vzdělávacích programů je pouze jedním z aspektů kurikulární reformy. Dalším aspektem je transformace samotného procesu výuky, který si určuje každá škola sama, kde vede k modernizaci za účelem zvýšení kvality vzdělávání a připravenosti žáků na požadavky 21. století. (MŠMT, 2018)

Rámcové vzdělávací programy pro střední odborné vzdělávání představují státem schválené pedagogické dokumenty, které stanovují povinné standardy pro vzdělávání na různých úrovních a oborech středoškolského vzdělání. Tyto dokumenty určují požadované výstupy, obsah vzdělávání, a podmínky pro jeho realizaci, a slouží jako podklad pro tvorbu ŠVP. Jsou závazné pro všechny školy poskytující střední odborné vzdělání a jsou veřejně přístupné pro pedagogickou i nepedagogickou veřejnost. Tyto dokumenty jsou pružné a mohou být aktualizovány nebo inovovány v průběhu času. (MŠMT, 2018)

Dále se RVP pro střední odborné vzdělávání zaměřují na vytvoření různorodého vzdělávacího prostředí a podporu pedagogické autonomie škol. Definují požadované výstupy a nezbytné prostředky pro jejich dosažení, přičemž konkrétní metody realizace záleží na jednotlivých školách. Cílem je zvýšit zaměstnatelnost absolventů středního odborného vzdělání a jejich schopnost pokračovat ve vzdělávání nebo se requalifikovat podle potřeby. Tímto způsobem se snaží zvýšit kvalitu a efektivitu středoškolského odborného vzdělávání. (MŠMT, 2018)

Koncepce středního vzdělávání, včetně odborného, vychází z konceptu vzdělávání chápaného jako kontinuální proces a jako klíčový nástroj pro rozvoj lidské osobnosti v rámci znalostní společnosti. Tento koncept staví na přesvědčení, že vzdělávání je nejen cestou k osobnímu a profesnímu rozvoji, ale i prostředkem k tomuto rozvoji. Struktura cílů středního vzdělávání čerpá z uznávaného konceptu čtyř cílů vzdělávání pro 21. století. Hlavním záměrem středního odborného vzdělávání je připravit žáky na úspěšný, smysluplný a odpovědný život ve změněné společnosti, a to jak z hlediska osobního, občanského, tak pracovního. (MŠMT, 2018)

Stanovené cíle jednotlivých posuzovaných oblastí RVP nelze jednoznačně a pevně stanovit, a proto se obecné cíle místy v jednotlivých sekcích prolínají, někdy i opakují a vzbuzují dojem duplicity. Jsou vždy součástí kompetencí studenta. Smyslem je učit studenta tvořivě zasahovat do prostředí ve kterém se nachází. Cíle lze zaměřit na určité oblasti jako jsou, učit poznávat, pracovat, učit se být a žít ve společnosti.

- Učit poznávat-všeobecné vzdělávání je důležité hlavně pro celoživotní vzdělání sloužící k porozumění současné situaci ve společnosti, rychlému vývoji techniky a vědy a stavu měnících se životních a pracovních podmínek, a plní zejména funkci výchovnou a motivační. (MŠMT, 2018)
- Učit se pracovat-napomáhá žákovi naučit se vyrovnávat s různými situacemi a problémy, které ho mohou potkat. Naučit se umět pracovat v týmu, flexibilitě a kreativě. (MŠMT, 2018)
- Učit se být-napomáhá žákovi učit se rozumět vlastní osobnosti, jeho vytváření se se samostatným úsudkem a osobní zodpovědností. Vzdělávání napomáhá k rozvoji tělesných a duševních dovedností a schopností. (MŠMT, 2018)
- Učit se společně-učí žákovi umět žít s ostatními, být schopen podílet se na životě ve společnosti a nalézt v něm své místo. Vzdělání pak směřuje k tomu, aby žák respektoval živou a neživou přírodu, lidský život a jeho trvání, ochranu životního prostředí a pochopení globálního problému světa. Vzdělání napomáhá tak snadněji pochopit etnické a náboženské aspekty v souladu s morálními a společenskými zásadami. (MŠMT, 2018)

2.3.3 Kurikulární rámec pro jednotlivé oblasti vzdělávání

Tento rámec vymezuje závazný obsah učiva, který musí být zahrnut do vzdělávání studenta. Obsah se člení na vzdělávací oblasti a obsahové okruhy, které si škola rozpracovává do ŠVP v různých vyučovacích hodinách. Vždy s ohledem na požadavky nebo možnosti nabídky na trhu práce a studijních předpokladů a zájmu studentů. Výsledky vzdělávání jsou však vždy přímo závislé na učebních předpokladech a motivaci každého studenta. Tyto rámce určují učivo a výsledky vzdělávání, kterých má student dosáhnout po odučení daného učiva na dané téma. Základními vzdělávacími oblastmi jsou:

- jazykové vzdělávání a komunikace,
- společenskovední vzdělávání,
- přírodovědné vzdělávání,

- matematické vzdělávání,
- estetické vzdělávání,
- vzdělání pro zdraví,
- vzdělání v informačních a komunikačních technologiích,
- ekonomické vzdělávání,
- odborné vzdělávání. (MŠMT, 2018)

2.3.4 Charakteristika školního vzdělávacího programu

Na základě RVP a jejich stanovených pravidel si jednotlivé školy vytvářejí své vlastní realizační dokumenty, známé jako ŠVP, které musí být v souladu s příslušným RVP. (MŠMT, 2022)

Obsah vzdělávání může být ve ŠVP strukturován do různých předmětů nebo jiných samostatných částí učiva, jako jsou například moduly.

Pro ŠVP platí to, že jsou vydávány ředitelem školy nebo odpovědnou osobou za vzdělávání a zveřejňují se na přístupném místě ve škole nebo školském zařízení. Jsou volně dostupné pro nahlédnutí a pořizování si opisů a výpisů, případně je možné je také získat za obvyklou cenu v místě, kde jsou dostupné. (MŠMT, 2022)

2.3.5 Vymezení problematiky výuky témat ochrany obyvatelstva

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 4. března 2003 schválilo Pokyn MŠMT č. j. 12 050/03-22, který navrhoval začlenění problematiky OČMU do vzdělávacích programů. (Metodický portál RVP, 2012)

Tento pokyn představoval iniciativu k začlenění problematiky ochrany člověka v situacích běžných rizik i mimořádných událostí do vzdělávacích programů ve školách. Na jeho základě byla tato problematika rozpracována v rámci příslušných vzdělávacích programů. Vzhledem k tomu, že témata OČMU jsou součástí RVP a jsou rozdělena do několika vzdělávacích oblastí, příprava výuky z tohoto důvodu pak může být pro učitele náročná. (Metodický portál RVP, 2012)

Do vzdělávacích plánů základních, středních a vyšších odborných škol, stejně jako do učebních plánů speciálních škol, je téma OČMU také již začleněno. Toto téma je vyučováno v rozsahu alespoň šesti hodin ročně v každém ročníku. (MŠMT, 2003)

2.4 Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky

Šumperk

Škola nabízí dva hlavní studijní obory. Prvním z nich je obor Ekonomické lyceum, kde na základě úspěšného dokončení studia si žáci osvojí všeobecné vzdělání a odborné předměty, které napomohou lépe se následně adaptovat na ekonomicky zaměřené vyšší odborné studium. Absolvent tohoto oboru získá obecně odborné ekonomické vzdělání. Druhý obor, který škola nabízí, je Obchodní akademie. Zde žáci získají po úspěšném dokončení studia široké spektrum ekonomických, obchodně-podnikatelských, organizačních a administrativních činností v různých typech organizace. Absolvent tohoto oboru se uplatní zejména v oblasti podnikové činnosti, ekonomické sféry a v oblastech investic a prodeje. (Ristovský, 2022)

2.4.1 Školní vzdělávací program

Začlenění výuky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacího programu je systematicky rozvrženo do jednotlivých ročníků s jasně stanovenými hodinovými dotacemi a tematickými oblastmi. Každý ročník má specifický plán, který zahrnuje teoretické i praktické části. (Ženčák, 2023)

V prvním ročníku je celkem osm hodin věnováno výuce OČMU. Z toho čtyři hodiny jsou integrovány do předmětu tělesná výchova a lyžařský výcvik, který se koná v zimních měsících. Během těchto hodin se žáci učí základy PP a orientace v terénu. Další čtyři hodiny jsou zaměřeny na speciální akci OČMU, která se koná každoročně na Obchodní akademii. Tato akce je součástí vzdělávacího plánu pro každý ročník a probíhá vždy v rozsahu čtyř hodin. (Ženčák, 2023)

Ve druhém ročníku je hodinová dotace šest hodin. Opět se žáci v tělesné výchově věnují základům PP a orientace v terénu, ke kterým se přidává i nácvik evakuace. Tento přístup zajišťuje, že žáci nejen opakují a upevňují své dřívější znalosti, ale také získávají nové dovednosti, které jsou klíčové pro jejich bezpečnost v různých KS. (Ženčák, 2023)

Ve třetím ročníku se žáci opět zaměřují na témata PP, orientaci v terénu a evakuaci, která jsou začleněna do dvou hodin tělesné výchovy. Navíc absolvují vodácký výcvik, který zahrnuje nejen praktické dovednosti v oblasti vodní turistiky, ale také bezpečnostní chování při vodních aktivitách, poskytování předlékařské PP a základní topografické znalosti. (Ženčák, 2023)

Čtvrtý ročník se tematicky shoduje s druhým ročníkem. Žáci opět procvičují PP, orientaci v terénu a evakuaci v rámci tělesné výchovy. Tento ročník rovněž zahrnuje poslední ze čtyř plánovaných akcí školy, které jsou zaměřeny na ochranu člověka za mimořádných situací.

Kromě specifických hodin má škola ve svém ŠVP naplánovány dvakrát ročně požární poplachy. Tato cvičení jsou zaměřena na praktické zvládnutí evakuace a krizového řízení v případě požáru. Škola se také snaží začlenit problematiku OČMU do běžných výukových hodin v předmětech jako chemie, fyzika nebo občanská nauka. Tímto způsobem se studenti průběžně seznamují s důležitými aspekty ochrany a bezpečnosti v různém kontextu. (Ženčák, 2023)

2.4.2 Projektový den

Na Obchodní akademii v Šumperku jsem měla možnost zúčastnit se projektového dne EVA 2024 Den „řešení krizových situací“, který se každoročně koná pro první ročníky. Tento den jsem strávila jako žák a posluchač, navštěvující čtyři různá stanoviště během čtyř vyučovacích. Každé stanoviště mělo jiné zaměření týkající se ochrany obyvatelstva: hašení požárů, předlékařská PP, dopravní výchova a krizové řízení v Šumperku.

První hodina byla věnována hašení požáru, která byla rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se žáci dozvěděli, kde by měli být v domě umístěny hlásiče požáru. Přednášku vedli dva zástupci HZS v Šumperku, kteří pro lepší představu připravili velký plakát znázorňující rodinný dům. Žáci měli za úkol vyjmenovat místa, kde by hlásič požáru neměl chybět, a kde by naopak neměl být umístěn. Proběhla také zvuková zkouška hlásiče požáru. Druhá část hodiny se odehrávala venku na volném prostranství, kde byla připravena zkouška hašení požáru, pomocí hasicího přístroje. Po instruktáži o druzích hasicích přístrojů žáci přiřazovali kartičky s různými druhy hasicích přístrojů k odpovídajícím typům požárů a následně měli možnost si vyzkoušet hašení reálného ohně.

Obrázek 2

Zkouška hašení reálného ohně (vlastní fotografie)

Druhá hodina byla zaměřena na předlékařskou PP, kterou vedly žákyně Střední zdravotnické školy ze Šumperka, pod dohledem učitelky. Hodina byla rozdělena na čtyři stanoviště. První stanoviště absolvovali žáci společně. Zde byla předvedena ukázka fungování defibrilátoru. Poté byli rozděleni do tří skupin, které následně obcházeli zbylá stanoviště. Na druhém stanovišti se žáci učili o různých druzích obvazové techniky a jejich správném použití. Třetí stanoviště bylo zaměřené na srdeční masáž, kde si žáci mohli vyzkoušet postup na cvičném trenažéru. Na posledním stanovišti byli žáci proškolení, jak správně manipulovat s člověkem v bezvědomí a provádět kontrolu před zahájením srdeční masáže.

Obrázek 3

Ukázka srdeční masáže (vlastní fotografie)

Třetí hodina byla zaměřena na dopravní výchovu pod vedením lektorky z autoškoly. Žáci byli seznamováni se zákonem o silničním provozu, povinnostmi účastníků silničního provozu a

správným chováním chodců, cyklistů a bruslařů. Lektorka obohacovala hodinu historkami a zkušenostmi ze své praxe, což bylo pro žáky určitě přínosem.

Čtvrtá a poslední hodina byla věnována krizovému řízení v Šumperku. Žáci se dozvěděli o různých druzích mimořádných událostí a jejich definici. Hodina probíhala formou kvízu, kde žáci pomocí karet identifikovali různé MU, vyplňovali kvíz a tipovali, které světové lokality by mohly být těmito událostmi nejvíce postiženy.

Toto není jediný projekt, který žáci během studia na Obchodní akademii absolvují. Škola má začleněnou výuku OČMU do vzdělávacího programu pro každý ročník. Pro první ročníky bývá připraven projektový den, jak již bylo zmíněno.

Pro druhé a třetí ročníky je naplánován projektový den zaměřený na praktické cvičení v řešení krizových situací. Tento projekt se koná na volném prostranství v parku poblíž školy, kde mají žáci příležitost si nejen zopakovat své znalosti získané v prvním ročníku, ale také se naučit nové dovednosti v oblasti OČMU. Předem naplánovaná trasa, kterou žáci absolvují, obsahuje několik zastávek, na kterých jsou připraveny různé scénáře krizových situací. První zastávkou je simulace autonehody, kde se žáci učí, jak správně reagovat, poskytnout PP a přivolat záchranné složky. Další zastávka se zaměřuje na pomoc postiženým, kde si žáci procvičují dovednosti v poskytování předlékařské péče. Dalším důležitým stanovištěm je evakuace, kde se žáci učí, jak bezpečně a efektivně evakuovat osoby z nebezpečné oblasti, jak si správně zabalit evakuační zavazadlo a jak opustit svůj dům či byt. Následuje stanoviště zaměřené na topografii, kde se žáci seznamují s orientací v terénu, čtením map a používáním kompasu. Jedno z nejzajímavějších stanovišť je hašení požáru, kde žáci dostanou příležitost použít různé typy hasicích přístrojů a naučí se, jak správně a bezpečně hasit menší požáry. Posledním stanovištěm je PP, kde si žáci procvičují základní dovednosti, jako je srdeční masáž, ošetření ran a stabilizace zraněných. Celá trasa je pojatá jako závod, během kterého žáci sbírají body za rychlost, správnost řešení na jednotlivých stanovištích. Tento soutěžní prvek zvyšuje motivaci a zapojení žáků do aktivit, čímž se učí nejen teoretické znalosti, ale také praktické dovednosti, které mohou být v reálném životě neocenitelné. Po dokončení trasy je pro žáky připraven další program ve třídách. Tento program vedou zástupci Armády České republiky (AČR) a aktivních záloh. Mezi nimi je i jeden z učitelů školy, který má s těmito aktivitami osobní zkušenosti. Ve třídách se žáci dozvídají více o různých aspektech krizového řízení, vojenské přípravě a dalších relevantních tématech. Tímto způsobem je celý projektový den komplexně zaměřen na praktické i teoretické aspekty OČMU, čímž přispívá k jejich celkovému vzdělávacímu a osobnímu rozvoji.

Pro poslední ročníky je připravený projektový den zaměřený na tvořivou činnost. Tento den je věnován vyrábění a žáci se zapojují do skupinové práce, při které vytvářejí plakáty na předem stanovené téma související s OČMU. Žáci jsou rozděleni do skupin a každá skupina

dostane konkrétní téma, které mají zpracovat. Používají své získané znalosti z předchozích ročníků a různé dostupné zdroje, aby vytvořili informativní a vizuálně atraktivní plakát. Tento plakát má za úkol představit dané téma ostatním žákům školy. Hotové plakáty jsou poté vystaveny na hlavním schodišti školy, kde zůstávají viset po dobu jednoho měsíce. Tímto způsobem jsou informace dostupné pro všechny žáky, kteří si mohou přečíst a naučit se něco nového o OČMU. Tento projektový den nejen podporuje kreativitu a týmovou práci, ale také zvyšuje povědomí o důležitých bezpečnostních tématech mezi ostatní studenty.

2.5 Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Šumperk

Škola se orientuje na oblast středního odborného vzdělávání a vyššího odborného vzdělávání s programem zaměřeným na informační a komunikační technologie v oblasti technického, umělecko-průmyslového a přírodovědného vzdělávání. Žáci se mohou vzdělávat v oborech elektrotechnika, informační technologie, strojírenství, technické lyceum, průmyslový a grafický design. Forma vzdělávání je denní. Vyšší odborná škola nabízí obor informační technologie, který je také formou denního studia. (Šanovec, 2023)

2.5.1 Školní vzdělávací program

V prvním ročníku studenti absolvují širokou škálu kurzů, které mají za cíl zlepšit jejich povědomí o bezpečnosti a ochraně zdraví. Dvě hodiny tělesné výchovy jsou zaměřeny nejen na fyzickou kondici, ale také na osvojení zásad jednání v situacích osobního ohrožení a za mimořádných událostí. Další dva bloky jsou věnované chemii a fyzice. Nejenže zahrnují učivo těchto přírodních věd, ale také se učivo zaměřuje na zvládání mimořádných situací a PP. Havárie s únikem chemických látek je dalším důležitým tématem, které se žáci učí řešit a připravit se na něj. Tyto hodiny nejen zlepšují jejich znalosti o chemických látkách, ale také je připravují, jak efektivně reagovat v případě MU. Fyzika v této osnově zahrnuje studium člověka a jeho interakce se životním prostředím, opět s důrazem na zvládání různých nečekaných situací a poskytování PP. Učební praxe v tomto ročníku poskytuje žákům příležitost aplikovat tyto znalosti a dovednosti v reálném pracovním prostředí. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci (BOZP), hygiena práce a požární prevence jsou klíčovými aspekty, které se žáci učí při řízení bezpečnosti práce v organizacích a na pracovištích. Tento komplexní přístup k vzdělávání zajišťuje, že žáci jsou dobře připraveni na různé situace v pracovním i osobním životě. Celková hodinová dotace pro tuto tematiku činí 10 hodin. (Šanovec, 2022)

Ve druhém ročníku studenti pokračují ve zdokonalování svých dovedností v oblasti bezpečnosti a PP prostřednictvím dvouhodinové dotace v tělesné výchově a fyzice. Tyto hodiny

pokrývají nejen základní principy pohybu a fyzikálních jevů, ale také zásady jednání v situacích osobního ohrožení a za MU. Kromě toho je v tomto ročníku zařazen další blok výuky fyziky, který se zaměřuje na BOZP, zásady požární ochrany, PP při úraze elektrickým proudem a nácvik použití hasícího přístroje. Tento komplexní přístup k bezpečnosti v práci připravuje žáky na potenciální rizika a situace, se kterými se mohou setkat v budoucím pracovním prostředí. Celková dotace pro tyto hodiny činí 4 hodiny. Součástí vzdělávacího programu druhého ročníku je také lyžařský výcvik, který umožňuje studentům získat dovednosti týkající se bezpečného pobytu v horském prostředí. Kromě samotného lyžování se v tomto kurzu také učí základům poskytování PP na horách, pravidlům bezpečného pobytu v horách, organizaci horských túr, a jsou seznámeni s fungováním Horské služby a pravidly na sjezdových a běžeckých tratích. Dotace pro tento kurz jsou 2 hodiny. Učební praxe v tomto ročníku je zaměřena na další zdokonalení znalostí v BOZP. Studenti se zabývají řízením bezpečnosti práce v podmínkách organizace a na pracovišti, pracovněprávní problematikou BOZP a bezpečností technických zařízení, čímž si rozšiřují své znalosti a dovednosti v této důležité oblasti. Celková dotace pro tuto učební praxi činí 10 hodin. (Šanovec, 2022)

Ve třetím ročníku studenti nadále prohlubují své znalosti a dovednosti v oblasti bezpečnosti a PP. Dvouhodinové dotace zaměřené na tuto oblast v tělesné výchově a fyzice opět zahrnují zásady jednání v situacích osobního ohrožení a za mimořádných událostí, stejně jako praktickou PP. Novinkou v tomto ročníku jsou speciální kurzy, které rozšiřují oblast aplikace PP. Cykloturistický kurz poskytuje žákům základní dovednosti v poskytování PP a ošetřování lehčích úrazů, které se mohou vyskytnout při cyklistických aktivitách. Vodácký kurz se zaměřuje na záchranné techniky tonoucích a poskytování PP vodním sportovcům. Tyto kurzy nejen rozšiřují dovednosti studentů, ale také je seznamují s konkrétními situacemi, které mohou v jejich zájmových aktivitách nastat. Učební praxe v tomto ročníku dále rozvíjí povědomí studentů BOZP. Praktické aplikace zahrnují řízení bezpečnosti práce v podmínkách organizace a na pracovišti, právní otázky týkající se BOZP a bezpečnost technických zařízení. Celková hodinová dotace pro tuto učební praxi činí 10 hodin. (Šanovec, 2022)

Ve čtvrtém a posledním ročníku střední školy žáci završují své vzdělání v oblasti BOZP. Dvouhodinové dotace v tělesné výchově zahrnují opět zásady jednání v situacích osobního ohrožení a za MU, stejně jako praktickou PP. Učební praxe je klíčovým prvkem tohoto ročníku, poskytujícím studentům příležitost aplikovat své znalosti a dovednosti v reálném pracovním prostředí. Práce v rámci BOZP zahrnuje řízení bezpečnosti práce v podmínkách organizace a na pracovišti, právní otázky týkající se BOZP a bezpečnost na technických zařízeních. Celková hodinová dotace pro tuto učební praxi činí 10 hodin.

2.6 Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Šumperk

Škola nabízí tři hlavní obory zdravotnický asistent, praktická sestra a diplomová sestra. Po úspěšném ukončení studia je absolvent školy připraven k výkonu práce zdravotnického pracovníka, který poskytuje nebo zajišťuje základní ošetrovatelskou péči a podílí se na specializované nebo vysoce specializované ošetrovatelské péči, která je zapotřebí kdykoliv v době KS. Škola se částečně zaměřuje na celoživotní vzdělávání, aby absolvent byl schopen ovládat komunikační technologie a chápal význam v současném světě a měl možnost celý život získávat odborné znalosti a využíval je v komunikaci. Měl možnost přístupu k adekvátním informacím v informačních systémech. Proškoluje a edukuje své studenty v rozsahu odborné způsobilosti při řešení následků MU nebo KS. Učí a zdokonaluje u svých studentů péči o pacienty v neodkladné péči a vyškoluje studenty, tak aby zvládali poskytnout neodkladnou PP. (Gondová, 2023)

2.6.1 Školní vzdělávací program

Obsah vzdělávacího plánu pro OČMU je rozdělen do čtyř ročníků, při čemž každý ročník má přidělen určitý počet hodin pro pokrytí specifických tematických oblastí. (Zelený, 2023)

V prvním ročníku je plánováno šest hodin výuky, kde čtyři hodiny jsou věnovány předmětu tělesná výchova. V tomto předmětu se studenti seznamují se zařízením Bezpečnostní rady města a jejím stanovištěm, rozpoznávání varovného signálu „všeobecná výstraha“ a činnostmi po jeho vyhlášení. Dále jsou poučeni o postupu v případě požáru a o ochraně osob před následky živelných pohrom, včetně zásad chování při zemětřesení, povodních, velkých sesuvech půdy a velkých atmosférických poruchách. Dvě hodiny jsou dále věnovány předmětu občanské výchovy, který se zaměřuje na pravidla silničního provozu, civilní radiostanice a různé druhy katastrof. (Zelený, 2023)

Ve druhém ročníku je hodinová dotace zvýšena na deset hodin. Žáci stráví dvě hodiny studiem předmětu fyzika, kde se učí o ochraně osob před následky úniku radioaktivních látek. Další dvě hodiny jsou věnovány předmětu chemie, který se zabývá ochranou osob před následky úniku chemických látek při provozních haváriích. Předmět PP zahrnuje dvě hodiny zaměřené na používání technických prostředků IZS, příprava evakuačního zavazadla a osvojení zásad pro opuštění bytu a ohroženého prostoru. Kombinované téma, které je rovněž součástí druhého ročníku, zahrnuje čtyři hodiny zaměřené na širší problematiku OČMU. Žáci se účastní školní soutěže, kde se věnují tématům jako PP, požární ochrana, civilní radiostanice, pravidla silničního provozu a chování při chemické nebo radiační havárii, povodních a zemětřesení. (Zelený, 2023)

Ve třetím ročníku je hodinová dotace šest hodin a všechny jsou věnovány předmětu odborná praxe. Žáci se v tomto ročníku zaměřují na poskytování PP sobě i druhým osobám při hromadném zasažení obyvatel. (Zelený, 2023)

Ve čtvrtém, posledním ročníku, je opět hodinová dotace šest hodin, věnovaných předmětu odborná praxe. Žáci se zabývají ochranou osob před anonymními hrozbami útoků výbušninami nebo jinými nebezpečnými látkami. Dále se věnují tématům jako je nález a obdržení podezřelého předmětu a improvizovaným prostředkům chemické ochrany. (Zelený, 2023)

2.7 Porovnání školních vzdělávacích programů vybraných středních škol

Dle dostupných ŠVP ze všech tří vybraných středních škol, bych mohla tyto plány zhodnotit následovně.

Všechny tři školy dodržují doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR z roku 2003. Učební plány jsou řádně zapracovány do všech výukových bloků každého ročníku, a je dodržován časový harmonogram minimálně šesti hodin ročně pro každý ročník. Obchodní akademie a Střední zdravotnická škola má konkrétně vypracované tematické oblasti týkající se OČMU. Střední průmyslová škola tyto tematické oblasti čistě na ochranu člověka za mimořádných událostí nemá zpracované. Tyto oblasti má zahrnuté v rámci celého ŠVP jednotlivých oborů, které škola nabízí.

Při porovnání těchto tří středních škol se objevují určité rozdíly v zajímavosti, efektivnosti a zapojení všech žáků do výuky. Například Obchodní akademie nabízí projektový den, který poskytuje žákům příležitost nejen teoreticky osvěžit své znalosti, ale také je prakticky vyzkoušet. Tento praktický nácvik je klíčový pro upevnění znalostí a dovedností. Projektový den, pokud je dobře připraven, může být pro žáky zábavný a nápomocný pro kvalitnější zapamatování.

Na Střední zdravotnické škole se žáci účastní školní soutěže, což je další efektivní způsob, jak aplikovat teoretické znalosti v praxi. Tento přístup se ukázal jako velmi efektivní při zapojení všech žáků a zvyšování jejich zájmu o danou problematiku. Dále škola nabízí i své znalosti v rámci jiných projektů, kdy se samotní žáci stávají „školiteli“ v této oblasti a účastní se projektových dnů ostatních škol v Šumperku.

Na druhou stranu, Střední průmyslová škola se zaměřuje spíše na teoretické předávání informací a kompenzuje praktický nácvik speciálními kurzy. Škola nabízí širokou škálu těchto kurzů, ale bohužel se jich neúčastní všichni žáci.

Celkově lze říci, že zatímco všechny tři školy splňují základní požadavky stanovené Ministerstvem školství, rozdíly ve způsobu realizace těchto plánů mohou ovlivnit efektivitu

výuky a zapojení žáků. Praktické projekty a soutěže se ukázaly jako velmi efektivní nástroje pro posílení teoretických znalostí a jejich aplikaci v reálných situacích.

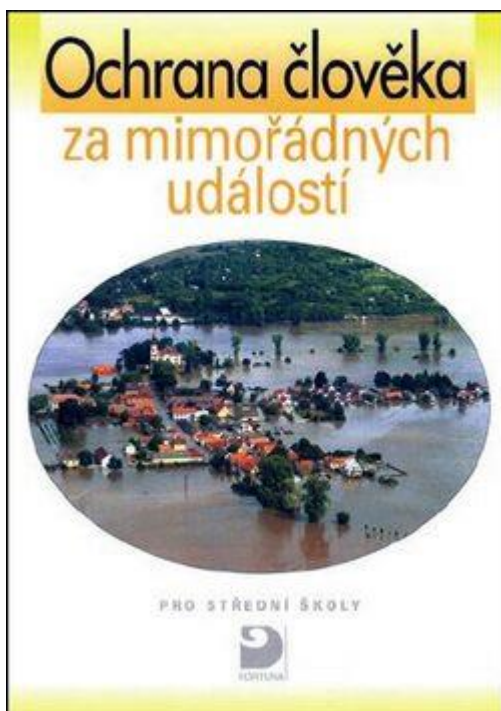
2.8 Výukové materiály pro střední školy

Jeden z výukových materiálů, které jsou nyní v praxi využívány na středních školách dle dostupných informací je kniha autora Petra Linharta, Ochrana obyvatelstva za mimořádných událostí pro střední školy, nakladatelství Fortuna Praha 2003.

Tato kniha pojednává o stručných pravidlech prevence ochrany obyvatelstva připravovaných pro často obtížně předvídatelné bezpečnostní hrozby, existenci stavů spojených s haváriemi nebo živelnými pohromami, které si vyžadují okamžitá opatření. Podkladem k vytvoření této knihy byly události, které přinesly příslušnou legislativu v roce 2000, která nastartovala tak vyvíjející se proces pro ochranu obyvatel. Začalo se více plánovat, organizovat, přehodnocovat a stejně jako ve vyspělých zemích přistupovat k transformaci. Popisuje plánování, informuje a edukuje studenty o postupech při jednotlivých možných hrozbách a zároveň je připravuje, jak se v dané situaci zachovat, jak pomoci sobě, ale svým blízkým, rodině a přátelům. V knize autor pohlíží na hrozby dle celosvětových zkušeností z poslední doby, nevojenská ohrožení a rizika rozděluje dle příčin vzniku na dvě velké skupiny. Na ohrožení a rizika technogenního původu a přírodního původu. Také rozděluje MU na zapříčiněné primárně nebo způsobené druhem lidské činnosti a na ty, které vznikají vlivem přírodních sil. V knize se také zmiňuje o mezinárodním terorismu a s ním spojenými hrozbami. Snaží se již předvídat možné situace s tímto spojené a nabádá k úzké spolupráci všech států s ohledem na zeměpisné podmínky. (Linhart, 2003)

Obrázek 4

Výukový materiál pro střední školy (hzscr.cz)

Cílem knihy je naučit studenty správnému chování v situaci MU s ohledem na druh MU, včetně nezbytné sebeochrany, vzájemné pomoci a PP bližnímu. (Linhart, 2003)

Oficiální materiály pro výuku byly vypracovány Hasičským záchranným sborem (HZS), který je hlavním garantem jejich obsahu. Aby byly tyto materiály snadno přístupné, byly zveřejněny na oficiálních webových stránkách HZS. Kromě toho byly pro pedagogy vydány různé publikace, které poskytují komplexní informace potřebné k efektivní výuce. Tyto publikace mají za cíl pomoci učitelům lépe pochopit a předat důležité znalosti a dovednosti spojené s ochranou člověka v mimořádných situacích. (HZS ČR, 2019)

Téma ochrany obyvatelstva, mimořádných událostí a krizových situací nemusí být vyučováno pouze teoreticky. Existuje celá řada projektů, které významně přispěly a přispívají ke zvýšení povědomí v této oblasti. Různé organizace se stejným cílem pořádají například dny otevřených dveří nebo prezentace své činnosti. Mezi tyto projekty patří například projekt Hasík. Tento projekt zahrnuje návštěvy odborných instruktorů z řad Hasičského záchranného sboru na základních a středních školách, kde seznamují žáky s problematikou ochrany obyvatelstva a požární prevencí. Instruktoři vedou interaktivní přednášky a praktické ukázky, které pomáhají žákům lépe porozumět důležitým zásadám bezpečnosti a připravenosti na mimořádné situace. Tímto způsobem se teoretické znalosti propojují s praktickými dovednostmi, což vede k lepší připravenosti a informovanosti mladých lidí. (Hasík CZ, 2019)

Projekt Ochrana obyvatel byl realizován organizací Centrum pro bezpečný stát. Zacílen byl na problematiku krizových situací. Nabízí fungující program zahrnující soubor základních pojmů v oblasti OČMU vyučovanou za základních a středních školách. Materiály jsou určeny ke zvládnutí teoretických oblastí problematiky MU, získání orientace v dané problematice a slouží také pro pedagogické pracovníky k samotné výuce. Dále zde nalezneme i zpracovaný výukový materiál zaměřený na oblast KS. Tento materiál je rozdělen na oblasti různých KS jako jsou tísňové linky, jak postupovat při ohrožení, zajištění bezpečnosti na silnici a PP. Všechny zmíněné oblasti jsou zpracovány formou videí, které jsou přístupné široké veřejnosti pomocí sociální sítě určené k nahrávání a zhlédnutí videí z platformy YouTube. Tento výukový materiál najdeme zde pod názvem TV OČMU. (Ochrana obyvatel, 2019)

Svou činnost také v daném kontextu provádí AČR, která skrze realizovaný program POKOS (Příprava občanů k obraně státu). Materiály v rámci programu POKOS jsou určeny pro učitele a žáky základních a středních škol. V jeho rámci pak byla také vydána Příručka občanů k obraně státu. (Ministerstvo obrany, 2024)

Příručka je přímo zaměřena na zdravotnickou přípravu, přípravu k sebeobraně, přípravu k civilní ochraně a KS vojenského a nevojenského charakteru a další oblasti spojené s danou problematikou. Daný vzdělávací obsah vychází z Koncepce přípravy občanů k obraně státu a od roku 2013. (Gerhát, 2018)

3 CÍLE

- 1) Provést popis a analýzu současného stavu realizace opatření ochrany obyvatelstva se zaměřením na formy a metody vzdělávání na Střední zdravotnické škole Šumperk a jedné vybrané střední škole v regionu.
- 2) Pozornost zaměřit na v současné době platné rámcové a školní vzdělávací programy, které mezi sebou porovnat.
- 3) Zpracovat návrh konkrétních témat, jejich cílů a obsahovou náplň. Efektivitu splnění cílů a účinnost dopadu na žáky a ověřit v praxi.
- 4) Práci zpracovat jako teoretická pojednání v souladu s požadavky na formální úpravu závěrečných prací na Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci.

3.1 Hypotézy

- 1) Žáci Střední průmyslové školy mají větší povědomí o historické výuce ochrany člověka za mimořádných událostí, než studenti ze Střední zdravotnické školy a Obchodní akademie.
- 2) Žáci Střední zdravotnické školy preferují praktické výukové metody pro předmět OČMU více, než studenti Střední průmyslové školy a Obchodní akademie.
- 3) Žáci Obchodní akademie hodnotí informace získané z vyučovacích hodin na témata spojené s ochranou obyvatelstva jako méně užitečné, ve srovnání s žáky Střední zdravotnické školy a Střední průmyslové školy.
- 4) Žáci Střední zdravotnické školy mají větší zájem o předmět OČMU, než žáci Střední průmyslové školy a Obchodní akademie.

4 METODIKA

Při zpracování teoretické části této práce jsem provedla důkladnou rešerši dostupných českých literárních zdrojů. Tuto rešerši jsem využila k popisu ochrany člověka jako celku, k přehledu RVP a ŠVP a k popisu systému výuky, se zaměřením na předmět OČMU. Kromě tištěných zdrojů jsem také využila internetové databáze a aktuální právní předpisy.

V praktické části práci jsem provedla výzkum formou dotazníkového šetření. Toto šetření bylo zaměřeno na vzorek žáků středních škol v Šumperku, aby se zjistilo, do jaké míry jsou informováni o problematice OČMU, a jaké jsou jejich názory a zkušenosti s tímto předmětem. Tímto způsobem jsem získala cenná data, která jsem následně analyzovala a použila k vyhodnocení efektivity současného vzdělávacího programu a jeho možného zlepšení.

4.1 Výzkumný soubor

Ve vzájemné spolupráci s vedoucím práce byl připraven dotazník, který byl poté prezentován na vybraných školách v Šumperku. Výzkumný soubor tvořili žáci tří vybraných škol. Střední zdravotnické školy, Střední průmyslové školy a Obchodní akademie v Šumperku. Na těchto školách studují chlapci i dívky ve věku 15 až 19 let. Dotazníkové šetření se celkem účastnilo 168 respondentů. Na základě souhlasu Etické komise byl výzkum následně zahájen (viz příloha 4).

V etapě před zahájením výzkumu byla zahájena komunikace s vedoucími pracovníky (řediteli/ředitelkami) vybraných škol s tím, jestli je možné výzkumné šetření na jejich škole provádět (viz příloha 1). Po vyslovení souhlasu, který byl spojen s podpisem statutárního orgánu školy a domluvě, byly vybrané školy v diplomové práci uvedeny pod svým názvem, nebo anonymně pod kódem. Jakmile vedoucí pracovníci škol udělili souhlas, výzkum byl realizován v rozvrhu dané školy. Před samotným zahájením výzkumu u žáků prvního až druhého ročníku, byl zajištěn informovaný souhlas pro nezletilé žáky (viz příloha 2), který obdrželi žáci 2 dny před plánovanou výukou. Během předem domluvené vyučovací hodiny proběhla výuka formou prezentace, na předem domluvené téma v rámci problematiky OČMU. Na konci hodiny žáci obdrželi dotazník, který je uveden v příloze 3, této diplomové práce. Žáci dotazníky nepodepisovali, ani neuváděli jakékoliv údaje, vše probíhalo zcela anonymně. Dotazník obsahuje 13 otázek. Před zahájením vyplňování dotazníku byli žáci řádně poučeni o anonymním způsobu realizovaného výzkumu, a bylo jim zdůrazněno, aby v žádném případě neuváděli osobní ani žádné jiné údaje. Zároveň jim bylo vysvětleno, jakým způsobem dotazník správně vyplnit. Po

uplynutí času na vyplnění (5-10 min), byly dotazníky vybrány. Hodnotící fáze byla realizována mimo prostory školy.

4.2 Metody sběru dat

Dotazník ve formě tištěného dokumentu obsahoval celkem 13 otázek. Z tohoto počtu bylo 10 uzavřených otázek, které umožňovaly respondentům vybrat z předem stanovených možností odpovědi. Zbývající 3 otázky byly otevřené, což umožňovalo respondentům vyjádřit své názory nebo promyslet, jak je téma OČMU propojeno s ostatními vyučovacími předměty.

První dvě otázky byly informativního charakteru o respondentovi, zjišťující pohlaví a věk.

Otázky 3 a 4 se týkaly vyučovací hodiny, která byla pro žáky připravená na téma ochrany obyvatelstva. V těchto otázkách byli respondenti dotazováni na srozumitelnost předaných informací a na to, zda bylo učivo pro respondenty zajímavé nebo nezajímavé.

Otázka 5 byla zaměřena na zjištění názoru studentů na důležitost tematiky ochrany obyvatelstva v kontextu aktuálního dění v ČR a ve světě. Konkrétně se otázka dotazuje, zda studenti považují tuto problematiku za významnou vzhledem k současným událostem.

Otázka 6 byla zaměřena na zjištění zájmu respondentů o problematiku OČMU, pokud by byla nabízena jako volitelný předmět. Konkrétně bylo zjišťováno, zda by si studenti tento předmět zvolili, kdyby nebyl integrován do jiných vyučovacích předmětů.

Otázka 7 byla směřována na zjištění povědomí respondentů o tom, že se v minulosti tematika OČMU vyučovala na základních a středních školách v rámci branné výchovy.

Otázky 8 a 9 byly zaměřeny na zjištění preferencí respondentů ohledně výukových metod pro předmět OČMU, a jejich předchozích zkušeností s těmito metodami. V otázce 8 jsem se dotazovala, jaké výukové metody by respondenti preferovali, kdyby byl předmět ochrana obyvatelstva vyučována jako samostatný předmět. Otázkou 9 jsem zjišťovala, zda respondenti během svého studia již absolvovali některou z uvedených výukových metod, a pokud ano, žádala jsem je, aby konkrétní metodu uvedli.

Otázky 10 a 11 jsem zaměřila na povědomí respondentů o integraci témat spojených s ochranou obyvatelstva do různých vyučovacích předmětů na jejich škole. Otázkou 10 jsem se dotazovala, zda si respondenti uvědomují, že témata související s ochranou obyvatelstva jsou probírána i v jiných vyučovacích předmětech. Na otázku 11 respondenti odpovídali dvěma možnými variantami: Pokud respondenti na otázku 10 odpověděli „ANO“, žádala jsem je, aby uvedli konkrétní předměty, ve kterých se tato témata probírají.

Otázka 12 byla zaměřena na hodnocení respondentů ohledně přínosu informací získaných z vyučovacích hodin, na témata spojená s ochranou obyvatelstva pro jejich vlastní život, jak

osobní, tak praktický. Žádala jsem respondenty, aby reflektovali, zda považují tyto informace za užitečné a aplikovatelné ve svém každodenním životě.

Otázka 13 se zaměřovala na získání názoru respondentů ohledně toho, zda by OČMU měla nebo neměla být vyučována jako samostatný povinný předmět na jejich škole. Žádala jsem respondenty, aby vyjádřili svůj osobní názor a zdůvodnili ho, proč si myslí, že by mělo či nemělo dojít k začlenění tohoto tématu do povinného vyučování.

4.3 Statistické zpracování dat

U otázek, kde respondenti měli možnost vybrat z různých kategoriálních možností, bylo provedeno statistické srovnání dat. Následně byly tyto data analyzována pomocí poměrového zastoupení v jednotlivých grafech, které zahrnovalo i procentuální rozložení jednotlivých odpovědí v rámci dané otázky.

Pro statistické zpracování výsledků byl využit software Minitab, statistická metoda určená pro analýzu dat, která nabízí řešení pro uživatele na všech úrovních znalosti statistiky. Získaná data z dotazníku byly analyzovány s cílem porovnat statisticky významné rozdíly mezi odpověďmi různých skupin respondentů na jednotlivé otázky. Software mi umožnil provádět detailní statistické testy, které mi pomohly identifikovat, zda existují signifikantní rozdíly mezi jednotlivými skupinami respondentů.

Jako nástroj pro identifikaci nezávislosti, který posuzuje vztah mezi kategorickými proměnnými (p -value) byl použit chí-kvadrát test neboli χ^2 , což je test statistické hypotézy, jehož testovací kritérium má za předpokladu platnosti nulové hypotézy rozdělení Chí kvadrát. Při Chí-kvadrát testu testujeme vždy dvě hypotézy vzájemně, přičemž nulová hypotéza tvrdí, že mezi sledovanými znaky neexistuje závislost a alternativní hypotéza naopak, že mezi kategorickými proměnnými existuje významný vztah. Významnost je určena tzv. hladinou významnosti, která bývá typicky 5 %. Výsledek mi pak určuje p -hodnota, což je statistický ukazatel, který udává, jak pravděpodobné je, že by dosažený (nebo ještě výraznější) výsledek (např. rozdíl pozorovaný mezi dvěma skupinami v našem případě) mohl vzniknout náhodou. P -hodnota je číslo mezi 0 a 1, přičemž menší hodnota znamená větší pravděpodobnost vyvrácení tzv. nulové hypotézy (tj. tvrzení, že mezi skupinami není žádný rozdíl). Jako hranice se obvykle se používá (dohodnutá) hodnota 0,05 (zmněných 5 %), přičemž, pokud je p -hodnota menší než 0,05, vědecký výsledek se považuje za statisticky významný a nulová hypotéza se zamítá.

5 VÝSLEDKY

Na základě dotazníkového šetření byla získána následující data. Výzkumným vzorkem bylo celkem 168 náhodných žáků vybraných třech středních škol v Šumperku. Úspěšnost vyplnění dotazníku byla 100 %. Respondenti v průměru vyplňovali dotazník v časovém rozmezí od 5 do 10 minut. Výsledky jsou uváděny v tabulkách nebo obrázcích, vždy s plným zněním otázky a s následným komentářem.

5.1 Vyhodnocení získaných dat

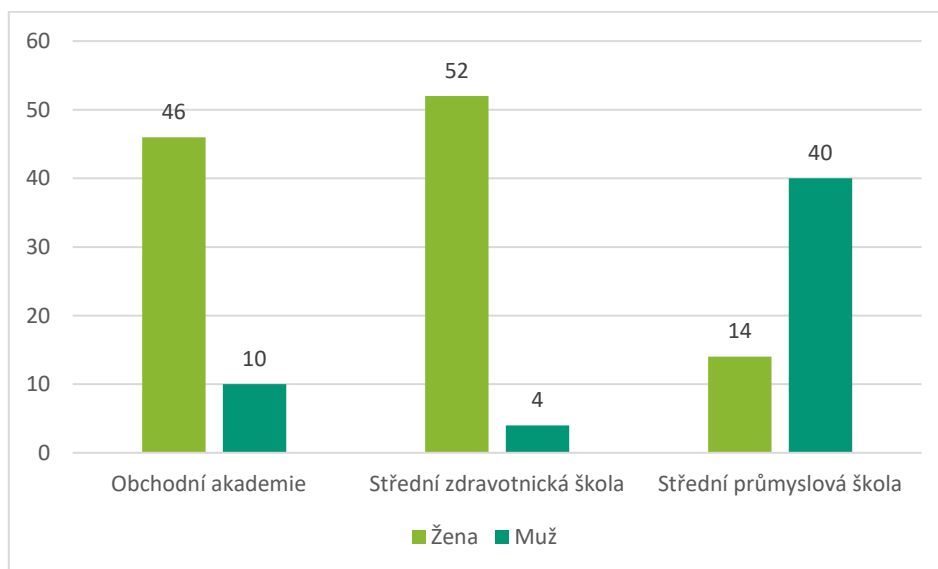
- Analýza otázky č. 1

Pohlaví:

- žena;
- muž;
- jiné;
- nechci odpovídat.

Obrázek č. 5

Pohlaví respondentů

V rámci první otázky bylo cílem zjistit zastoupení jednotlivých pohlaví mezi respondenty. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 84 respondentů, z nichž 57 byly ženy (67,9 %) a 27 muži (33,1 %). Při podrobnějším rozboru podle jednotlivých středních škol se ukázalo následující rozdělení:

- Z Obchodní akademie se šetření zúčastnilo celkem 29 respondentů, z toho bylo 24 žen (82,8 %) a 5 mužů (17,2 %).
- Ze Střední zdravotnické školy se dotazníku účastnilo 28 respondentů, přičemž 26 z nich byly ženy (92,9 %) a 2 muži (7,1 %).
- Ze Střední průmyslové školy se do šetření zapojilo 27 respondentů, z toho 7 žen (25,9 %) a 20 mužů (74,1 %).

Výsledky ukázaly, že dotazník vyplňovalo více dívek, což bylo zřejmé z výběru středních škol. Nicméně, průmyslová škola přispěla zvýšeným počtem respondentů mužského pohlaví.

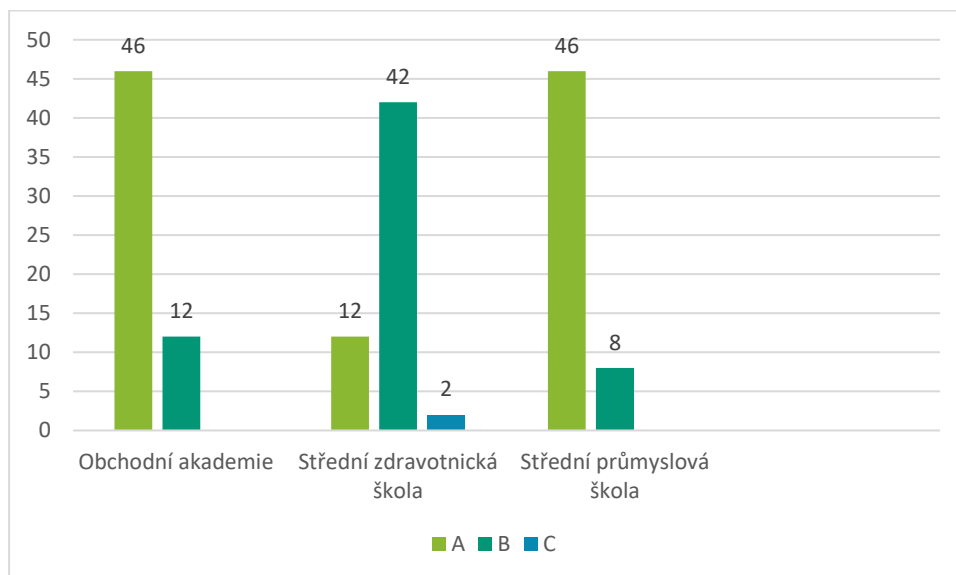
- Analýza otázky č. 2

Věk:

- A) 15-16 let;
- B) 17-18 let;
- C) 19-20 let.

Obrázek č. 6

Věk respondentů

Ve druhé otázce byli respondenti dotazováni na svůj věk, přičemž cílem bylo také zjistit, z jakého jsou ročníku. Z Obchodní akademie se šetření zúčastnilo 29 žáků, z toho 23 žáků (79,3 %) bylo ve věku 15-16 let a zbývajících 6 žáků (20,7 %) bylo ve věku 17-18 let. Na Střední zdravotnické škole bylo věkové rozložení respondentů následující: 6 žáků bylo ve věku 15-16 let (21,4 %), 21 žáků (75,0 %) bylo ve věku 17-18 let a jeden žák (3,6 %) byl ve věku 19-20 let. Ze

Střední průmyslové školy se šetření zúčastnilo celkem 27 žáků, přičemž 23 žáků (85,2 %) bylo ve věku 15-16 let a 4 žáci (14,8 %) byli ve věku 17-18 let.

. Nejčastěji uváděnou odpovědí byl věk 15-16 let. Z toho lze usuzovat, že většina respondentů byli žáci prvních ročníků na Obchodní akademii a Střední průmyslové škole. Vzhledem k jejich věku je pravděpodobné, že neměli za sebou mnoho hodin výuky týkající se problematiky ochrany obyvatelstva. Druhou nejčastější věkovou skupinou byli žáci ve věku 17-18 let, což naznačuje, že na Střední zdravotnické škole byli dotazováni převážně žáci druhého ročníku. Tato informace nám poskytuje užitečný kontext pro interpretaci jejich odpovědí a zkušeností s výukou o ochraně obyvatelstva.

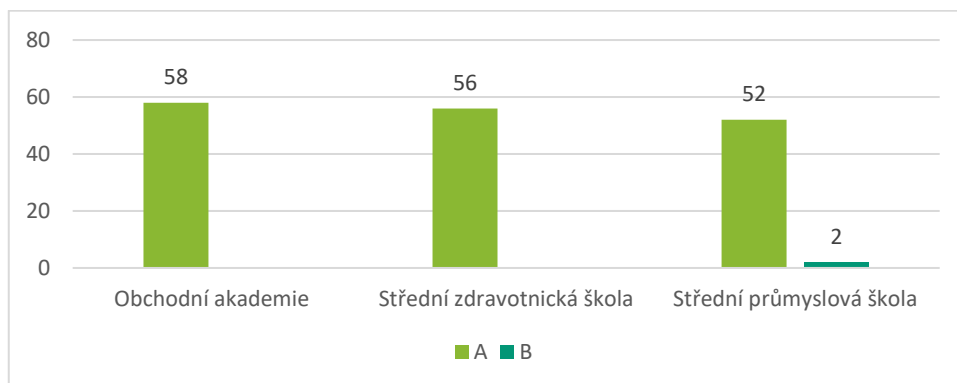
- Analýza otázky č. 3

Byly informace v této hodině podány srozumitelně?

- A) ano;
- B) ne.

Obrázek č. 7

Srozumitelnost podaných informací v hodině

Ve třetí otázce byli respondenti dotazováni, zda byly informace v této hodině podány srozumitelně. Na Obchodní akademii a Střední zdravotnické škole odpovědělo všech 100 % žáků kladně, což znamená, že všichni žáci považovali podané informace za srozumitelné. Na Střední průmyslové škole bylo dotazováno 54 respondentů, z nichž pouze dva odpověděli záporně. To znamená, že 96,3 % respondentů na této škole považovalo informace za srozumitelné, zatímco 3,7 % žáků odpovědělo, že informace nebyly srozumitelné.

Výsledky třetí otázky ukazují, že většina žáků napříč třemi školami považovala informace podané v hodině za srozumitelné. Tento fakt naznačuje že předmět OČMU by mohla být považována za efektivní výuku a schopnost učitelů předat důležité informace by byly podány jasně a srozumitelně. Na Střední průmyslové škole byly dvě zmínky negativní. Mohlo by být

užitečné prozkoumat, co konkrétně způsobilo, že dva studenti informace nepochopili. Mohlo by se jednat o způsob podání informací nebo individuální rozdíly v úrovni předchozích znalostí

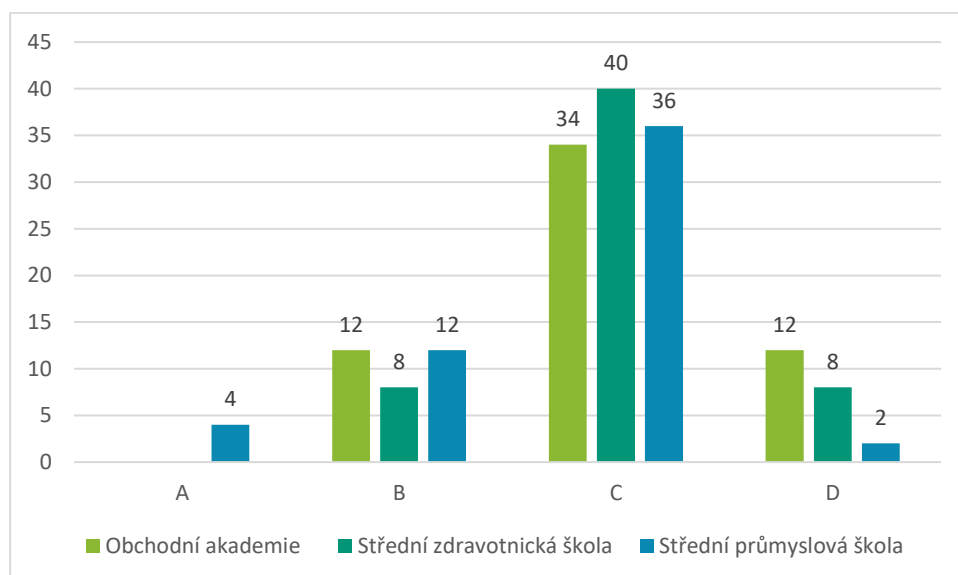
- Analýza otázky č. 4

Učivo, které bylo náplní této hodiny, pro Vás bylo:

- A) mimořádně zajímavé;
- B) velmi zajímavé;
- C) zajímavé;
- D) málo zajímavé;
- E) absolutně nezajímavé.

Obrázek č. 8

Hodnocení zajímavosti učiva

Čtvrtá otázka se zaměřovala na to, zda bylo učivo probírané v této hodině pro respondenty zajímavé. Žáci z Obchodní akademie odpovídali následovně: 20,7 % žáků uvedlo, že učivo bylo velmi zajímavé, 58,6 % považovalo učivo za zajímavé a 20,7 % žáků odpovědělo, že učivo bylo pro ně málo zajímavé. Na Střední zdravotnické škole byly odpovědi rozděleny takto: 14,3 % žáků odpovědělo, že učivo bylo pro ně velmi zajímavé, 71,4 % uvedlo, že učivo bylo zajímavé, a 14,3 % považovalo učivo za málo zajímavé. Žáci na Střední průmyslové škole uvedli následující: 7,4 % respondentů považovalo učivo za mimořádně zajímavé, 22,2 % žáků uvedlo, že učivo bylo velmi zajímavé, 66,7 % označilo učivo za zajímavé a 3,7 % žáků odpovědělo, že učivo bylo málo zajímavé.

Na Obchodní akademii bylo učivo převážně hodnoceno jako zajímavé, ale přes to se našlo hned několik žáků, kteří se naklonili i k odpovědi málo zajímavé. Tento rozptyl ukazuje, že většina

žáků našla učivo alespoň zajímavé, což naznačuje, že téma ochrany obyvatelstva dokáže zaujmout studenty obchodního zaměření. Nicméně žáci, kteří považovali učivo za málo zajímavé, naznačuje, že je zde prostor pro zlepšení způsobu prezentace nebo zapojení studentů. Na Střední zdravotnické škole s převažující většinou žáků považujících učivo za alespoň zajímavé je zřejmé, že téma ochrany obyvatelstva je relevantní a přínosné pro studenty zaměřené na zdravotnictví. Nižší podíl studentů, kteří našli učivo velmi zajímavé (ve srovnání s Obchodní akademií), může naznačovat potřebu více praktických nebo konkrétních příkladů, které by lépe rezonovaly s jejich odborným zaměřením. Převážná většina žáků na Střední průmyslové škole zde našla učivo alespoň zajímavé, což je velmi vysoký podíl. Přesto je zajímavé, že procento studentů, kteří našli učivo mimořádně zajímavé, je zde nejnižší. To by mohlo ukazovat na potřebu přizpůsobit výuku více technickému a praktickému pohledu studentů na této škole. Za hlavní aspekt zlepšení vidím obsah učiva, který může být přizpůsoben tak, aby lépe reflektoval zájmy a budoucí kariérní plány studentů. Například studentům obchodních škol může více vyhovovat zaměření na krizový management v podnikání, zatímco zdravotnickým studentům mohou být bližší témata související s nouzovou péčí a zdravotními intervencemi.

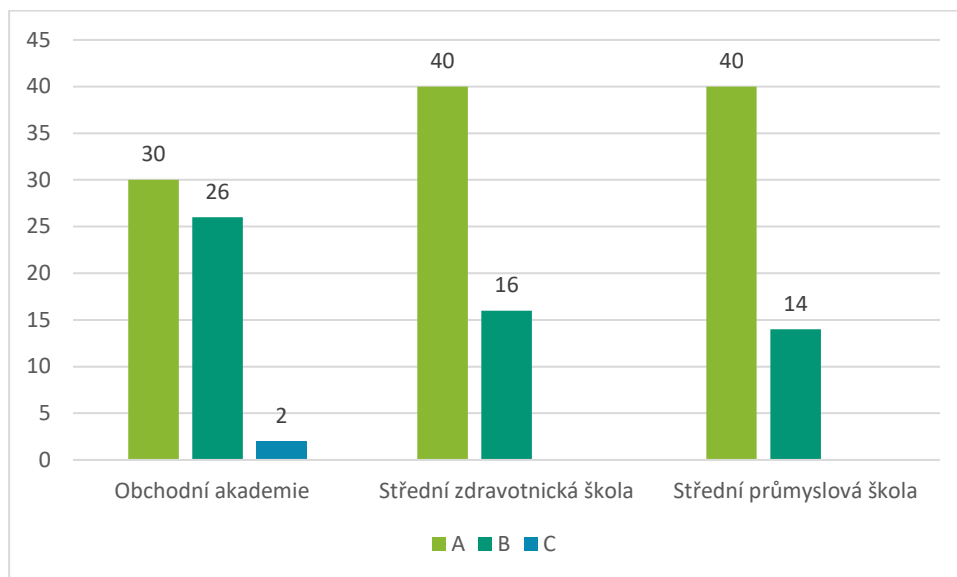
- Analýza otázky č. 5

Tématika ochrany obyvatelstva je důležitá s ohledem na aktuální dění v České republice a ve světě?

- A) rozhodně ano;
- B) asi ano;
- C) nevím;
- D) asi ne;
- E) určitě ne.

Obrázek č. 9

Důležitost ochrany obyvatelstva s ohledem na aktuální dění

Pátá otázka byla zaměřena na vnímání důležitosti ochrany obyvatelstva v souvislosti s aktuálním děním v České republice a ve světě. Na Obchodní akademii odpovědělo 51,7 % žáků, že tuto problematiku vnímají jako rozhodně důležitou, 44,8 % uvedlo, že ji vnímají jako spíše důležitou a 3,5 % žáků odpovědělo, že nevědí. Na Střední zdravotnické škole byla tato otázka zodpovězena následovně: 71,4 % žáků uvedlo, že ochranu obyvatelstva vnímají jako rozhodně důležitou a 28,6 % žáků odpovědělo, že ji považují za spíše důležitou. Žáci Střední průmyslové školy reagovali na tuto otázku takto: 74,1 % žáků odpovědělo, že ochrana obyvatelstva je pro ně rozhodně důležitá a 25,9 % uvedlo, že ji považují za spíše důležitou.

Tato data mohou poskytnout cenné informace o rozdílech v prioritách a vnímání významnosti tohoto tématu mezi různými skupinami studentů. Na Obchodní akademii tento výsledek ukazuje, že většina žáků si uvědomuje důležitost této problematiky, ale je zde malá skupina, která nemá jasný názor. Tento fakt může naznačovat potřebu lepšího vysvětlení nebo zdůraznění významu ochrany obyvatelstva v rámci vyučování. Na Střední zdravotnické škole žádní žáci zde neodpověděli, že nevědí, což naznačuje silnější uvědomění si významu této problematiky mezi zdravotnickými žáky. To může být způsobeno jejich zaměřením na zdravotnické obory, kde je povědomí o bezpečnosti a krizovém managementu obzvláště důležité. Na Střední průmyslové škole podobně jako u Střední zdravotnické školy zde nejsou žádní žáci, kteří by odpověděli, že nevědí. Tento výsledek ukazuje silné uvědomění si významu ochrany obyvatelstva mezi technicky zaměřenými studenty, což může souviset s jejich praktickým zaměřením a pochopením reálných hrozeb. Malé procento studentů na Obchodní akademii, kteří nevědí, zda je ochrana obyvatelstva důležitá, naznačuje, že může být potřeba

dalšího vzdělávání a osvěty na toto téma. Vysvětlení reálných dopadů a významu ochrany obyvatelstva by mohlo pomoci zvýšit jejich povědomí a pochopení.

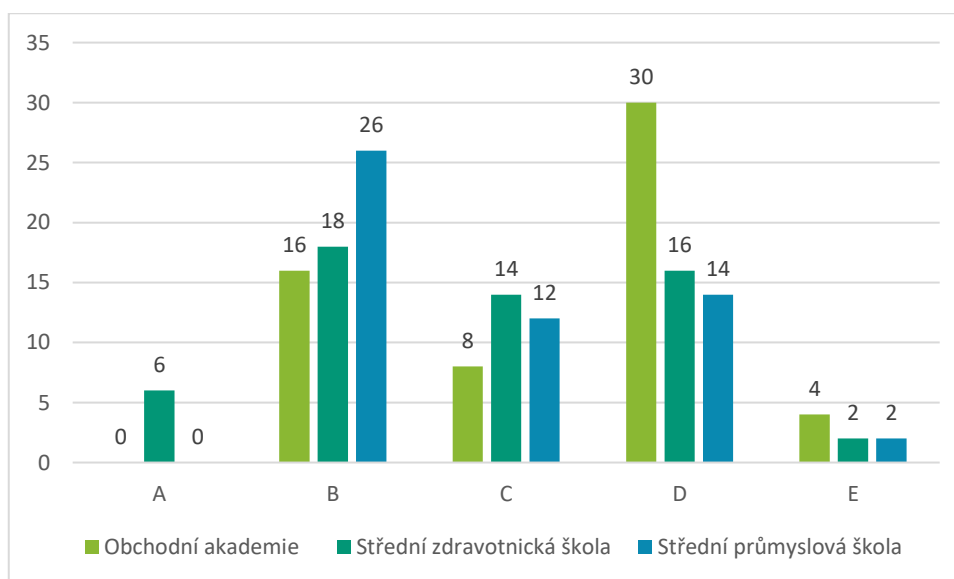
- Analýza otázky č. 6

Představte si, že problematika ochrany člověka za mimořádných událostí není součástí jiných vyučovacích předmětů a je jen předmětem volitelným. Vybral/la byste si jej jako volitelný předmět?

- A) rozhodně ano;
- B) asi ano;
- C) nevím;
- D) asi ne;
- E) určitě ne.

Obrázek č. 10

Volba volitelného předmětu

Šestá otázka se zaměřovala na to, zda by si žáci vybrali předmět OČMU jako volitelný. Na Obchodní akademii uvedlo 27,6 % žáků, že by si tento předmět pravděpodobně vybrali. Dalších 13,8 % žáků si nebylo jistých, zda by si předmět zvolili. Většina, tedy 51,7 % žáků odpověděla, že by si tento předmět spíše nevybrala a 6,9 % žáků uvedlo, že by si jej rozhodně nevybralo. Na Střední zdravotnické škole by si 10,7 % žáků tento předmět rozhodně vybralo a 32,1 % žáků by si jej pravděpodobně vybralo. Celkem 25 % žáků si nebylo jistých, zda by si předmět zvolili. Dalších 28,6 % žáků uvedlo, že by si tento předmět spíše nevybralo a 3,6 % žáků by si jej rozhodně nevybralo. Na Střední průmyslové škole by si 48,1 % žáků tento předmět pravděpodobně

vybralo, 22,2 % žáků si nebylo jistých, zda by si předmět zvolili, 25,9 % žáků odpovědělo, že by si tento předmět spíše nevybralo a 3,8 % žáků uvedlo, že by si jej rozhodně nevybralo.

Většina žáků na Obchodní akademii neprojevila silný zájem o tento předmět. To může být způsobeno tím, že studenti obchodních oborů mohou preferovat předměty více spojené s jejich budoucí kariérou v oblasti obchodu, ekonomie a managementu. Na Střední zdravotnické škole je zájem o tento předmět větší než na Obchodní akademii, což může být způsobeno tím, že ochrana obyvatelstva je přímo spojena se zdravotnickými a krizovými situacemi, což je blízké jejich studijnímu zaměření. Na Střední průmyslové škole je zájem o tento předmět největší. Téměř polovina žáků by si tento předmět pravděpodobně vybrala. Tento zájem může být spojen s praktickým a technickým zaměřením jejich studia, kde ochrana obyvatelstva může zahrnovat technické a inženýrské aspekty krizového managementu a bezpečnosti.

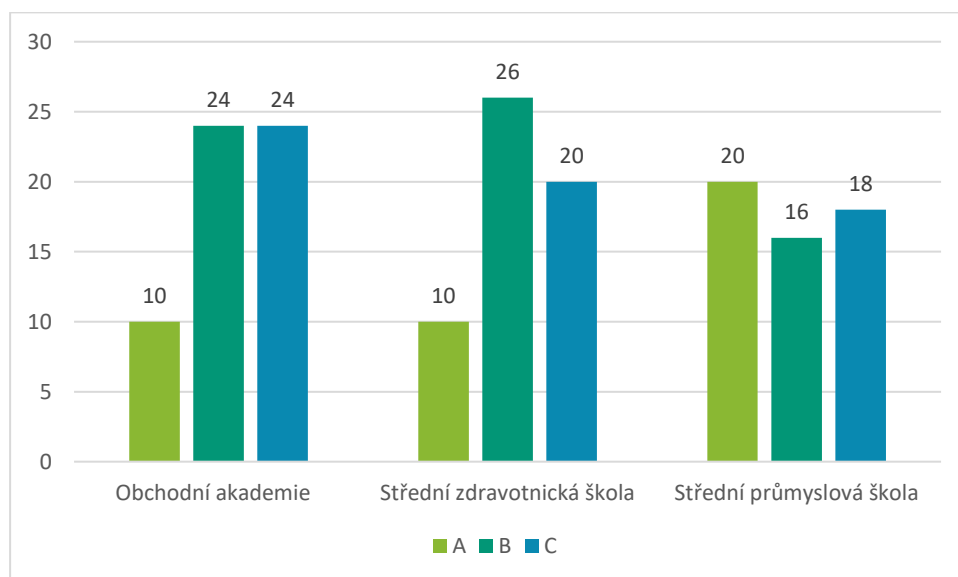
- Analýza otázky č. 7

Je Vám známo, že se dříve vyučovala tematika ochrany člověka za mimořádných událostí na základních/středních školách v rámci branné výchovy?

- A) ano;
- B) něco málo jsem slyšel/la;
- C) ne.

Obrázek č. 11

Povědomí o branné výchově

V sedmé otázce bylo cílem zjistit, zda mají respondenti povědomí o dřívějším vyučování tematiky OČMU v rámci branné výchovy. Na Obchodní akademii žáci odpovídali následovně:

17,2 % z nich uvedlo, že vědí, že se téma OČMU dříve vyučovalo v předmětu branná výchova. Dalších 41,4 % žáků uvedlo, že o tomto tématu něco málo slyšeli, ale nemají podrobnější informace. Zbýlých 41,4 % žáků odpovědělo, že o tomto tématu vůbec nevědí a nemají o něm žádné povědomí. Na Střední zdravotnické škole odpovědělo 17,9 % žáků, že vědí o dřívějším vyučování tématu OČMU v rámci branné výchovy. Celkem 46,4 % žáků uvedlo, že o tomto tématu někdy něco málo slyšeli, avšak jejich znalosti nejsou podrobné. Naopak 35,7 % žáků přiznalo, že o tomto tématu nevědí a nemají o něm žádné informace. Na Střední průmyslové škole bylo povědomí o tomto tématu o něco vyšší. Celkem 37,1 % žáků uvedlo, že vědí o dřívějším vyučování ochrany člověka za mimořádných událostí v hodinách branné výchovy. Dalších 29,6 % žáků odpovědělo, že o tomto tématu něco málo slyšeli, ale jejich znalosti jsou omezené. Zbýlých 33,3 % žáků přiznalo, že o tomto tématu nikdy neslyšeli a nemají o něm žádné informace.

. Dle výsledků lze se domnívat, že vzdělávací přístup a možná i obsah kurikula na průmyslové škole se liší a vede k odlišným výsledkům v pochopení a znalostech daného tématu. Výsledky naznačují, že existuje rozdíl ve znalostech žáků napříč různými školami a že povědomí o dřívějším vyučování tematiky je obecně nízké. Tyto zjištění podtrhují důležitost jednotného a důkladného přístupu k výuce ochrany člověka za mimořádných událostí, aby byla zajištěna rovnoměrná úroveň znalostí a povědomí mezi všemi žáky bez ohledu na typ školy.

- Analýza otázky č. 8

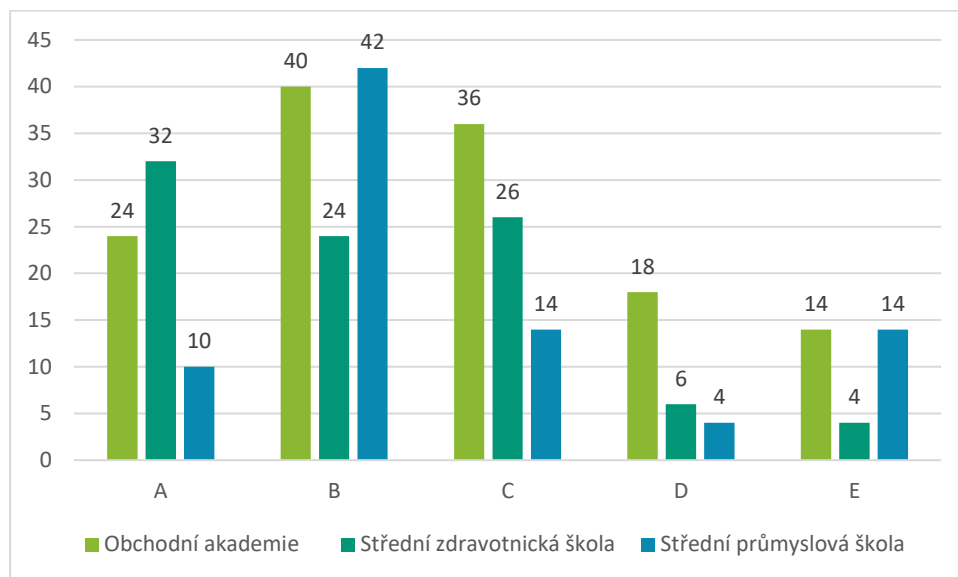
Představte si, že ochrana člověka za mimořádných událostí by byla ve školách vyučována jako samostatný předmět, jakou výukovou metodu byste preferoval/la?

(možnost výběru více odpovědí)

- A) metody slovní (vysvětlování, vyprávění, rozhovor);
- B) metody dovednostně-praktické (napodobování, utváření dovedností);
- C) diskuzní metody (rozhovor, dialog, diskuze);
- D) výukové projekty;
- E) problémové metody (metody řešení problémových úkolů, myšlenkové úsilí žáků).

Obrázek č. 12

Výukové metody

V otázce číslo 8 byli respondenti dotazováni na to, jakou výukovou metodu by preferovali, pokud by byl předmět OČMU vyučován jako samostatný předmět. Žáci z Obchodní akademie nejčastěji preferovali dovednostně-praktickou metodu, kterou zmínilo 40 žáků. Druhá nejvíce preferovaná metoda byla diskuzní, kterou uvedlo 36 žáků. Slovní metodu preferovalo 24 žáků, metodu formou výukových projektů zmínilo 18 žáků a problémovou metodu uvedlo 7 žáků. Na Střední zdravotnické škole byla nejčastěji preferovaná slovní metoda, kterou uvedlo 32 žáků. Následovala diskuzní metoda s 26 odpověďmi, dovednostně-praktická metoda s 24 odpověďmi, metody formou výukových projektů zmínili 6 žáci a problémovou metodu uvedli 4 žáci. Na Střední průmyslové škole nejvíce žáků preferovalo dovednostně-praktickou metodu, kterou uvedlo 42 žáků. Diskuzní a problémovou metodu preferovalo shodně 14 žáků. Nejmenší počet odpovědí obdržela metoda formou výukových projektů, kterou uvedli pouze 4 žáci.

Výsledky naznačují, že žáci Střední zdravotnické školy nejčastěji preferovali slovní metodu, což může souviset s jejich studijním zaměřením, kde je teoretická výuka a pochopení konceptů klíčová. Preference slovní metody může také odrážet potřebu detailního vysvětlení a diskuzí, které jsou v lékařském vzdělávání běžné. Na Obchodní akademii byla dle výsledků nejčastěji preferovaná dovednostně-praktická metoda, což naznačuje, že žáci preferují aktivní a praktické učení. To může být spojeno s praktickým zaměřením obchodního vzdělávání, kde jsou praktické dovednosti důležité pro budoucí kariéru. Žáci Střední průmyslové školy také nejvíce preferovali dovednostně-praktickou metodu, což může být spojeno s technickým a praktickým zaměřením jejich studia. Praktické metody jsou zde nejspíš nejvíce efektivní a přitažlivé, protože umožňují žákům aplikovat teoretické znalosti v praktických situacích.

Statisticky významný rozdíl v preferencích metod mezi školami potvrzuje, že pedagogické přístupy by měly být přizpůsobeny specifickým potřebám a charakteristikám žáků na různých typech škol. Tento rozdíl je nejvíce patrný u problémové metody, kde Střední průmyslová škola výrazně preferovala tuto metodu více než Střední zdravotnická škola.

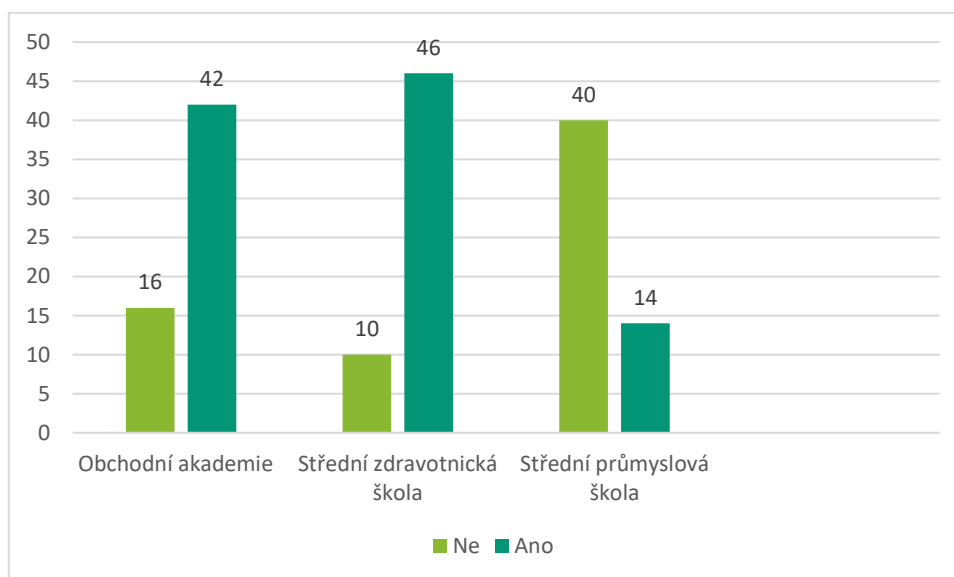
- Analýza otázky č. 9

Absolvoval/la jste v době studia na Vaší škole již některou z metod výuky z otázky č. 8?

- ano (v případě odpovědi „ANO“, uveďte konkrétně o jakou výukovou metodu se jednalo);
- ne.

Obrázek č. 13

Absolvované výukové metody

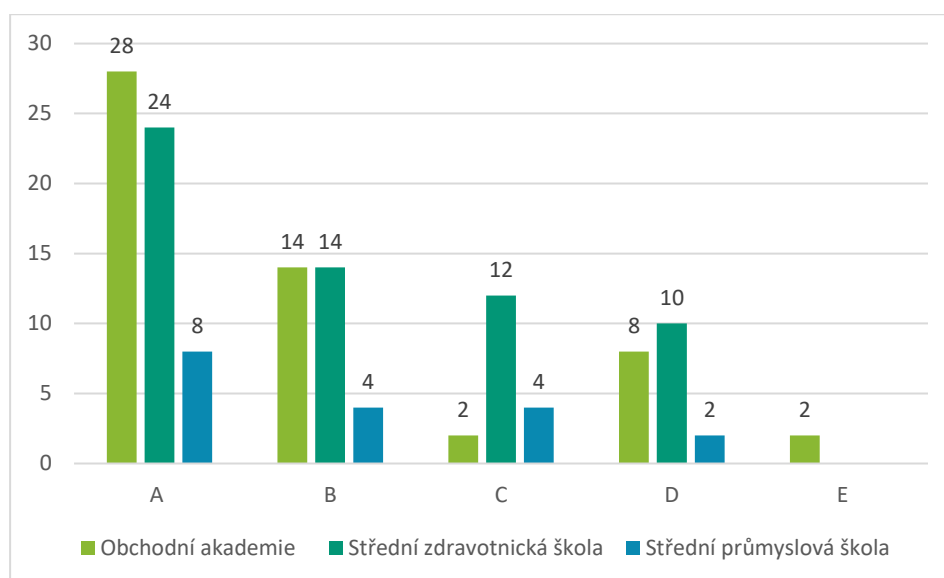
Otázka číslo 9 se zaměřovala na zjištění, zda se žáci již setkali s výukovými metodami, o kterých se hovořilo v otázce číslo 8. Na Obchodní akademii odpovědělo 72,4 % žáků kladně, tedy že se s těmito metodami již setkali, zatímco 27,6 % žáků odpovědělo, že nikoliv. Na Střední zdravotnické škole byly odpovědi podobně rozdělené. Kladnou odpověď, tedy že se již s výukovými metodami setkali, uvedlo 82,1 % žáků. Zbýlých 17,9 % žáků odpovědělo záporně, tedy že se s těmito metodami neseťkali. Na Střední průmyslové škole byla situace odlišná. Pouze 25,9 % žáků uvedlo, že se s těmito výukovými metodami již setkali, zatímco většina, tedy 74,1 % žáků odpověděla, že se s těmito metodami neseťkali.

Výsledky této otázky ukazují na značné rozdíly mezi jednotlivými typy škol v míře seznámení žáků s vyučovacími metodami ochrany obyvatelstva. Lze usuzovat, že pozitivní výsledek může být důsledkem specifické povahy těchto škol, kde je důraz na praktické a

aplikované vzdělání, které může přirozeně zahrnovat výuku o ochraně obyvatelstva. Zejména u Střední zdravotnické školy je pochopitelné, že témata ochrany obyvatelstva jsou důležitou součástí výuky, protože zdravotnický personál hraje klíčovou roli v mimořádných situacích. U Střední průmyslové školy výsledky mohou naznačovat nedostatečné zařazení ochrany obyvatelstva do vzdělávacího programu této školy. Důvodem může být zaměření školy na technické a inženýrské disciplíny, kde se výuka ochrany obyvatelstva nemusí považovat za prioritní. Nicméně, i technické obory by měly zahrnovat základní znalosti ochrany obyvatelstva, aby žáci byli lépe připraveni na různé krizové situace.

Obrázek č. 14

Konkrétní absolvovaná výuková metoda

A = metody slovní, B = metody dovednostně-praktické, C = diskuzní metody, D = výukové projekty, E = problémové metody

V otázce číslo 9 byli žáci směřováni k odpovědi, pokud v otázce číslo 8 odpověděli ano, o jakou konkrétní vyučovací metodu se jednalo. Na Obchodní akademii byla nejvíce zmiňovanou metodou diskuzní metoda, kterou uvedlo 28 žáků. Následovala dovednostně-praktická metoda se 14 odpověďmi. Metodu výukových projektů zmínilo 8 žáků, a nakonec problémové metody a diskuzní metody byly každá zmíněna jedním žákem. Na Střední zdravotnické škole byla nejčastěji uváděná metoda slovní, kterou zmínilo 24 žáků. Dovednostně-praktickou metodu uvedlo 14 žáků, diskuzní metody odpovědělo 12 žáků a výukové projekty byly zmíněny v 10 odpovědích. Na Střední průmyslové škole byla nejvíce zmiňovanou metodou diskuzní metoda. Dovednostně-

praktická metoda a další diskuzní metoda byly uvedeny vždy 4 žáky. Metody prostřednictvím výukových projektů byly zmíněny 2 žáky.

Výsledky ukazují rozdíly v preferencích a použití výukových metod mezi jednotlivými typy škol, což odráží specifické potřeby a zaměření každého vzdělávacího oboru. Je důležité, aby školy využívaly širokou škálu výukových metod, které odpovídají potřebám a zaměření studentů. Kombinace slovních, diskuzních, dovednostně-praktických a projektových metod může poskytovat vyvážené a komplexní vzdělání.

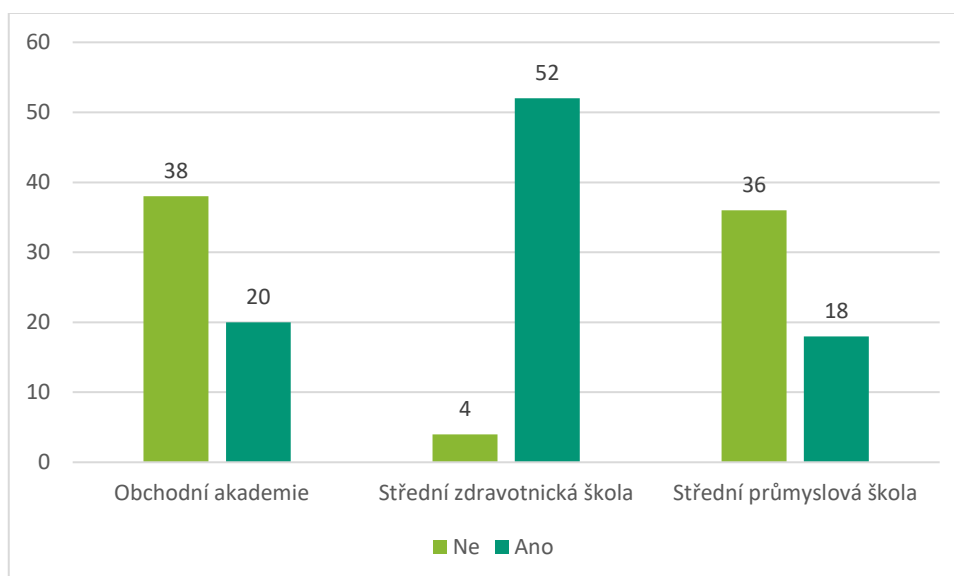
- Analýza otázky č. 10

Uvědomujete si, že témata spojené s ochranou obyvatelstva jsou na Vaší škole probíráno i v jiných vyučovacích předmětech?

- ano;
- ne.

Obrázek č. 15

Provázanost tematiky ochrany obyvatelstva v jiných vyučovacích předmětech

Otázka číslo 10 se zaměřovala na zjištění, zda žáci vnímají, že je tematika spojená s ochranou obyvatelstva obsažena i v jiných vyučovacích předmětech. Na Obchodní akademii odpovědělo 65,5 % žáků, že neví, že by se tato tematika prolínala s jinými předměty. Naopak 34,5 % žáků si uvědomuje, že problematika ochrany obyvatelstva je provázána i s dalšími vyučovacími předměty. Na Střední zdravotnické škole byla povědomost o této provázanosti výrazně vyšší. Pouze 7,1 % žáků odpovědělo, že nevědí o propojení této tematiky s jinými předměty, zatímco 92,9 % žáků uvedlo, že si jsou vědomi, že problematika ochrany obyvatelstva je součástí výuky i v jiných předmětech. Na Střední průmyslové škole žáci odpovídali následovně:

66,7 % žáků uvedlo, že nevědí o tom, že by se problematika ochrany obyvatelstva prolínala s jinými vyučovacími předměty na jejich škole. Naopak 33,3 % žáků odpovědělo, že si uvědomují tuto provázanost. Možným důvodem nízkého povědomí může být nedostatečné zviditelnění této problematiky v rámci výuky. Učitelé možná nezdůrazňují souvislosti mezi ochranou obyvatelstva a jejich předměty, nebo chybí interdisciplinární přístup k výuce.

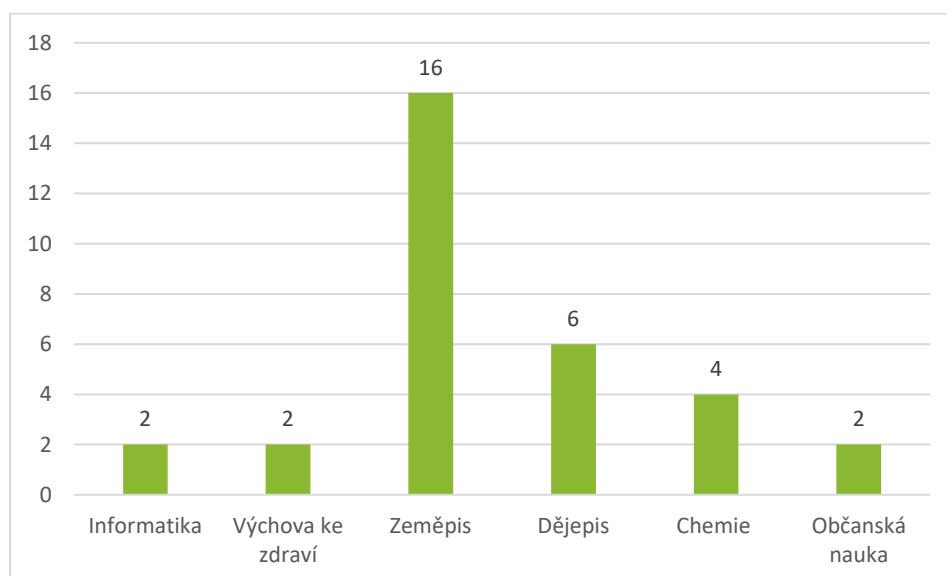
Výsledky ukazují značné rozdíly ve vnímání integrace tematiky ochrany obyvatelstva mezi žáky různých typů škol. Lze předpokládat, že odpovědi mohly být ovlivněny různými faktory, jako je zaměření studijních programů, učební osnovy a didaktické přístupy.

- Analýza otázky č. 11

Pokud jste v otázce č. 10 odpověděli „ANO“, uveďte konkrétní vyučovací předměty.

Obrázek č. 16

Konkrétní vyučovací předměty na Obchodní akademii

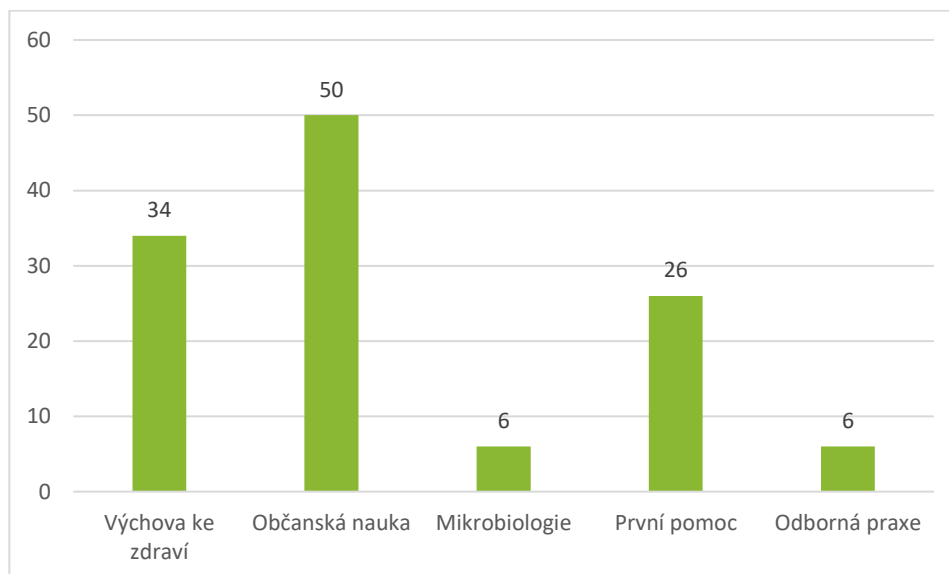

V otázce číslo 10 odpovědělo 34,5 % žáků z Obchodní akademie, že si uvědomují, že problematika ochrany obyvatelstva je probírána jako součást ostatních vyučovacích předmětů. Následně v otázce číslo 11 byli žáci požádáni, aby zmínili konkrétní vyučovací předměty, kterých se tato problematika týká. Nejčastěji byl uveden předmět zeměpis, který zmínilo 16 žáků. Dále následoval dějepis, jenž uvedlo 6 žáků a chemie, kterou zmínili 4 žáci. Předměty informatika, výchova ke zdraví a občanská nauka uvedli vždy 2 žáci.

Nejčastěji zmíněným předmětem byl zeměpis. To je logické vzhledem k tomu, že zeměpis se často zabývá přírodními katastrofami, klimatem a dalšími jevy, které úzce souvisí s ochranou obyvatelstva. Výuka zeměpisu by mohla být obohacena o konkrétní moduly zaměřené na krizové řízení, prevenci katastrof a reakci na mimořádné situace.

Obrázek č. 17:

Konkrétní vyučovací předměty na Střední zdravotnické škole

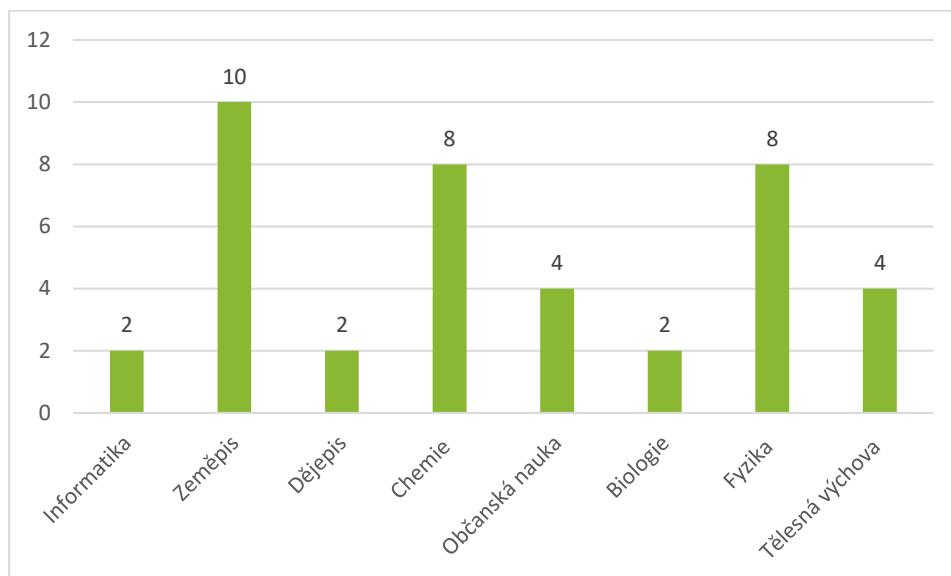

Žáci ze Střední zdravotnické školy odpovídali na otázku číslo 10, která se týkala jejich povědomí o tom, zda je problematika ochrany obyvatelstva probírána i v rámci jiných předmětů. Výsledky ukázaly, že 92,9 % žáků odpovědělo kladně, tedy že si uvědomují, že tato problematika je součástí výuky v jiných předmětech. V otázce číslo 11 pak žáci měli specifikovat konkrétní vyučovací předměty, ve kterých se s touto problematikou setkali. Nejčastěji uváděným předmětem byla občanská nauka, kterou zmínilo 50 žáků. Dále následoval předmět výchova ke zdraví, který zmínilo 34 žáků. Předmět PP uvedlo 26 žáků. Předměty mikrobiologie a odborná praxe zmínilo vždy 6 žáků.

Nejčastěji zmíněným předmětem byla občanská nauka. Tento předmět se zaměřuje na právní rámce, společenské struktury a odpovědnosti občanů, což jsou klíčové oblasti pro pochopení ochrany obyvatelstva. Integrace ochrany obyvatelstva do občanské nauky může zahrnovat témata jako krizový management, právní povinnosti zdravotníků v KS a role státních institucí při ochraně obyvatelstva.

Obrázek č. 18:

Konkrétní vyučovací předměty na Střední průmyslové škole

Na Střední průmyslové škole odpovědělo v otázce číslo 10 celkem 33,3 % žáků kladně, tedy že si uvědomují, že problematika ochrany obyvatelstva je probírána i v rámci jiných předmětů. V následující otázce číslo 11 měli žáci specifikovat, ve kterých konkrétních předmětech se s touto problematikou setkávají. Nejčastěji zmíněným předmětem byl zeměpis, který uvedlo 10 žáků. Dále byly často zmiňovány předměty chemie a fyzika, které zmínilo 8 žáků. Předměty občanská nauka a tělesná výchova byly uvedeny 4 žáky. Nakonec předměty informatika, dějepis a biologie byly každý zmíněny vždy 2 žáky.

Na základě výsledků byl opět zeměpis nejčastěji zmiňovaným předmětem. Druhým nejvíce zastoupeným předmětem byla chemie a fyzika. V chemii může jít o témata jako toxikologie, chemické bezpečnostní protokoly a reakce na chemické havárie. Fyzika může zahrnovat studie o radiační bezpečnosti, mechanice struktur v případě zemětřesení a dalších fyzikálních rizicích.

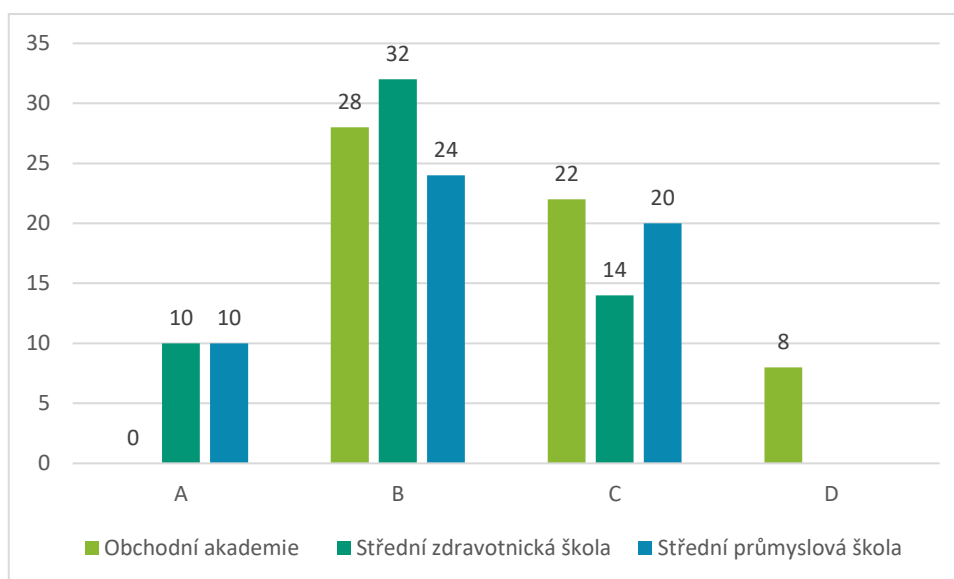
- Analýza otázky č. 12

Hodnotíte informace získané z vyučovacích hodin na téma spojené s ochranou obyvatelstva jako přínosné pro Váš vlastní (osobní/praktický) život?

- A) mimořádně užitečné;
- B) velmi užitečné;
- C) zčásti užitečné;
- D) málo užitečné;
- E) úplně neúžitečné.

Obrázek č. 19:

Hodnocení získaných informací

Otázka číslo 12 se soustředila na to, zda žáci vnímají informace z vyučovacích hodin na téma ochrany obyvatelstva jako přínosné pro jejich osobní a praktický život. Na Obchodní akademii odpovědělo 48,3 % žáků, že informace získané z vyučovacích hodin na téma ochrany obyvatelstva považují za velmi užitečné pro svůj osobní a praktický život. Dalších 37,9 % žáků uvedlo, že tyto informace jsou pro ně zčásti užitečné a mohou jim v budoucnu pomoci v různých situacích. Zbýlých 13,8 % žáků hodnotí tyto informace jako málo užitečné, což naznačuje, že nevidí jejich přímé uplatnění v každodenním životě. Na Střední zdravotnické škole považuje 17,9 % žáků tyto informace za mimořádně užitečné, což odráží vysokou hodnotu, kterou těmto znalostem přikládají v kontextu své budoucí zdravotnické kariéry. Většina žáků, konkrétně 57,1 % hodnotí informace o ochraně obyvatelstva jako velmi užitečné, což ukazuje, že tyto znalosti jsou považovány za důležité pro jejich profesní i osobní život. Dalších 25 % žáků označilo tyto informace za zčásti užitečné, což naznačuje, že i když nejsou pro ně klíčové, mohou být v určitých situacích přínosné. Na Střední průmyslové škole uvedlo 18,5 % žáků, že informace získané na

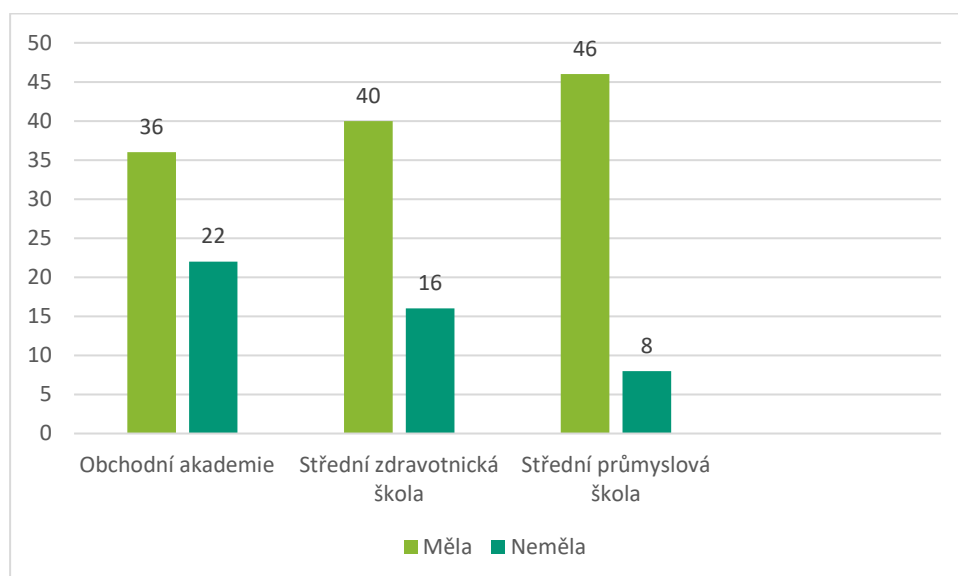
téma ochrany obyvatelstva jsou pro ně mimořádně užitečné. Toto procento odráží vysokou míru ocenění těchto znalostí mezi studenty, kteří si uvědomují jejich praktický význam. Celkem 44,4 % žáků považuje tyto informace za velmi užitečné, což svědčí o tom, že většina studentů vidí v těchto znalostech hodnotu pro svůj budoucí život. Dalších 37,9 % žáků označilo informace za zčásti užitečné, což naznačuje, že i když pro ně nejsou zásadní, mohou jim v určitých situacích pomoci.

- Analýza otázky č. 13

Uveďte svůj názor, proč by ochrana člověka za mimořádných událostí MĚLA/NEMĚLA být vyučována jako samostatný povinný předmět na Vaší škole.

Obrázek č. 20

Názory respondentů na zavedení ochrany člověka za mimořádných událostí jako povinný předmět

Poslední otázka se zaměřovala na zjištění osobního názoru respondentů ohledně toho, zda by OČMU měla být vyučována jako samostatný povinný předmět na jejich škole. Na Obchodní akademii projevilo zájem o zavedení tohoto předmětu 62,1 % žáků. Zbýlých 37,9 % žáků uvedlo, že by o tento předmět zájem nemělo. Na Střední zdravotnické škole by zájem o vyučování ochrany člověka za mimořádných událostí jako samostatného povinného předmětu mělo 71,4 % žáků. Naopak 28,6 % žáků by o tento předmět zájem nejevilo. Lze se domnívat, že žáci mohou vnímat tento předmět jako méně relevantní pro své budoucí kariérní zaměření, což může vysvětlovat vyšší procento žáků, kteří by o předmět zájem neměli. Zdravotnická studia již zahrnují prvky ochrany a reakce na mimořádné události, což může vysvětlovat silný zájem. Žáci mohou vidět přímou spojitost mezi tímto předmětem a jejich budoucí profesionální praxí, kde

je ochrana zdraví a bezpečnost klíčová. Na Střední průmyslové škole projevilo zájem o zavedení tohoto předmětu dokonce 85,2 % žáků, zatímco 14,8 % žáků je proti zavedení samostatného OČMU. Tento vysoký zájem může souviset s povahou studijního zaměření školy, kde se více akcentují praktické a technické dovednosti. Žáci mohou vnímat předmět OČMU jako přínosný pro jejich budoucí kariéru a osobní bezpečnost.

- Názory respondentů – odpověď „**MĚLA**“

„Člověk nikdy neví, co se může stát.“

„Za mě by mělo, být hlavně z praktického hlediska. Co dělat při těchto situacích čemu se vyhnout a co nedělat. Jak předcházet těmto situacím. Byl bych rád, kdyby se zde něco takového vyučovalo především z mé osobní bezpečnosti.“

„Budu připravená a nebudu zmatkovat. Dokážu sama navrhnout řešení v dané situaci.“

„Měla by být vyučována, protože čím víc si to člověk procvičuje, tím spíš si uvědomí, jak se v dané situaci má zachovat a jak nechat hlavu klidnější.“

„Je dobré vědět, jak se zachovat v různých situacích, jak se říká: Lepší být připraven, než překvapen. Moje babička se tohle ve škole učila a když mi vše vyprávěla, bylo to pro mě velmi zábavné, a proto si myslím, že by to bavilo i ostatní děti.“

„Měla, protože v rámci ostatních předmětů tomu nemůžeme věnovat velkou pozornost.“

„V téhle době je dobré o těchto věcech vědět víc.“

„Rozhodně měla, minimálně na základních školách.“

„Tyto opakování jsou velmi důležitá, protože v těchto událostech rychlost vědomí, co dělat vám doslova může zachránit život.“

„Je to zajímavé téma a užitečné do života.“

„Především v téhle době a za těchto situací ve světě, je možné všechno, a proto bychom měli vědět, jak se zachovat.“

„Alespoň v jednom ročníku. Zlepšila by se úspěšnost v řešení krizových situací, myslím, že by se to zrychlilo.“

- Názory respondentů – odpověď „**NĚMĚLA**“

„Dala bych to jako dobrovolný předmět, je fajn o tom něco vědět, ale nedávala bych to jako povinný předmět.“

„Spoustu žáků by to nemuselo zajímat.“

„Myslím si, že je to zajímavé téma na besedu, ale bylo by to zbytečné mít to každý týden.“

„Většinu informací žáci znají ze základní školy, besedy nebo projekty jsou ale užitečné.“

„Dostáváme dostatečné informace v jiných předmětech.“

„Nemyslím si, že by to měl být samostatný předmět na naší škole, která na tuto tematiku není vůbec zaměřena.“

„Jako samostatný předmět si to nedokážu představit. Určitě je lepší to pouze zmínit v ostatních předmětech.“

„Myslím si, že se dostatečně probírá na základní škole i občanské výchově.“

„Na střední škole mi přijde zbytečné, hodí se na základní školu.“

6 DISKUSE

6.1 Získaná data z dotazníkového šetření

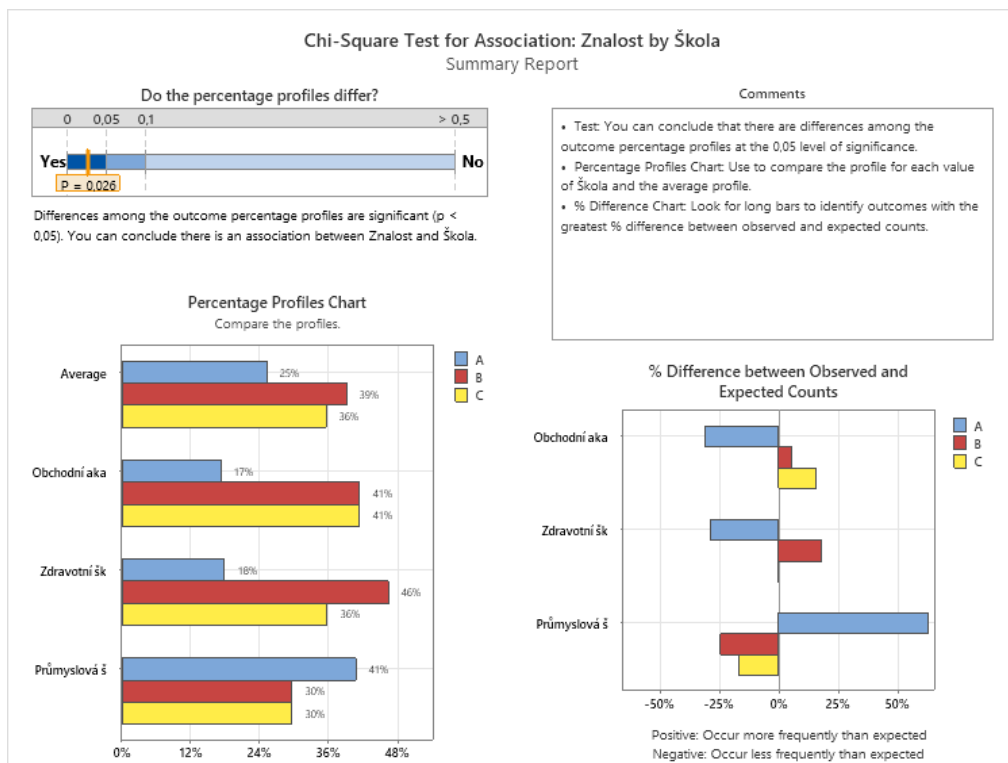
Dotazník zaměřený na přístup studentů k předmětu OČMU ukázal různé preference a postoje mezi žáky tří typů škol. Obchodní akademie, Střední zdravotnické školy a Střední průmyslové školy v Šumperku. Výsledky naznačují, že škola a její zaměření mají vliv na vnímání a zájem o tento předmět, což se projevilo ve statisticky významných rozdílech v odpovědích studentů. Zájem o předmět OČMU se zdá být vyšší mezi studenty škol s technickým nebo zdravotnickým zaměřením, což může být způsobeno přímým spojením tohoto tématu s jejich budoucí kariérou. Naproti tomu žáci ze škol se za měřením na obchod, mohou vidět menší přímou souvislost a následnou aplikaci tohoto předmětu ve své budoucí profesi. Výsledky naznačují, že při zavádění předmětu OČMU, by měly být zohledněny specifické preference a potřeby žáků různých typů škol. Školy se zdravotnickým zaměřením, by mohly více těžit z metod zacílených na detailní teoretické vysvětlení, zatímco školy s průmyslovým a obchodním zaměřením by měly klást důraz na praktické a aktivní metody výuky. Tím by se zajistilo efektivní vzdělávání pro všechny žáky. Výuka by měla hlavně reflektovat na specifické potřeby a zájmy studentů z různých škol. Na školách s technickým zaměřením a školách se zdravotnickým zaměřením by se mělo více zacílit na praktické aplikace výuky tohoto předmětu, zatímco na školách s obchodním zaměřením, by se mohlo integrovat do širšího kontextu krizového managementu v podnikání. Základem je hlavně zajištění rovnoměrné úrovně znalostí a povědomí mezi studenty různých škol, prostřednictvím jednotného a důkladného přístupu k výuce OČMU. Vzdělávací politika by měla přijmout rozdíly v preferencích a potřebách žáků různých škol. Zavedení předmětu OČMU jako povinného předmětu, by mělo být zváženo s ohledem na vysoký zájem mezi studenty škol s průmyslovým a zdravotnickým zaměřením. Předmět by měl být přizpůsoben specifickým potřebám žáků, aby byla zajištěna maximální efektivita, kontinuita a přínos výuky.

6.2 Získané data z hypotéz

H1: Studenti průmyslových škol mají větší povědomí o historické výuce ochrany člověka za mimořádných událostí než studenti ze Střední zdravotnické školy a Obchodní akademie.

Obrázek 21

Chi-Square Test: Povědomí o historické výuce ochrany člověka za mimořádných událostí

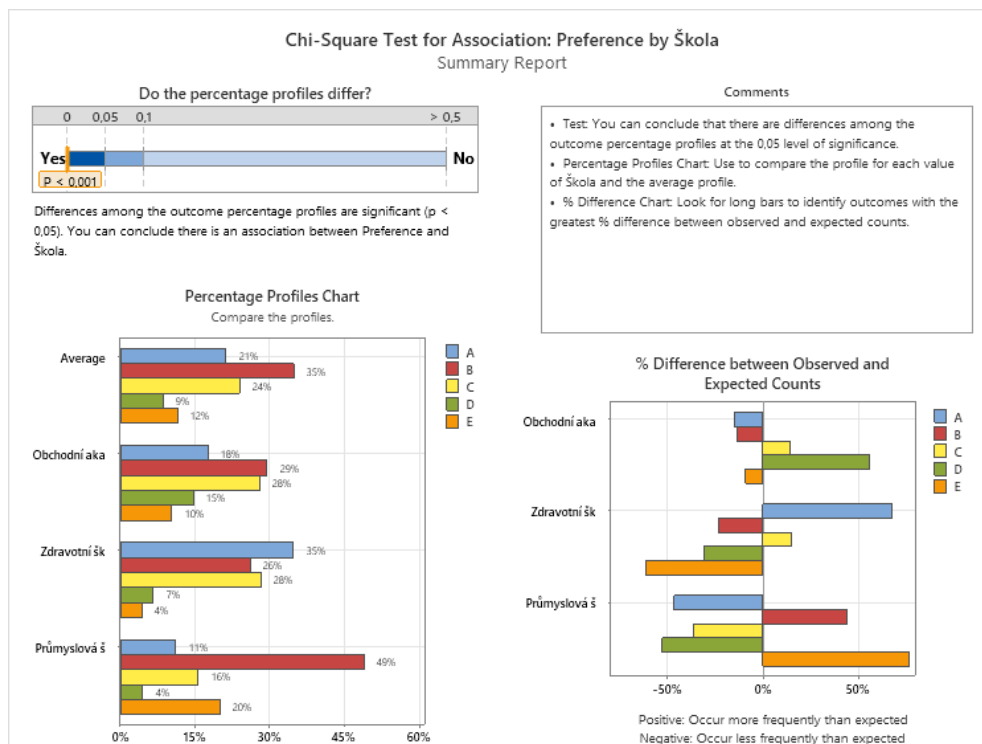

P-hodnota menší než 0,05 naznačuje, že škola má statisticky významný vliv na úroveň historických znalostí žáků o tématu OČMU. Z analýzy grafu rozdílů vyplývá, že Střední průmyslová škola vykazuje odlišnou úroveň znalostí ve srovnání s Obchodní akademií a Střední zdravotnickou školou. To naznačuje, že vzdělávací přístup a možná i obsah kurikula na Střední průmyslové škole se liší a vede k odlišným výsledkům v pochopení a znalostech daného tématu. Výsledky naznačují, že existuje rozdíl ve znalostech žáků napříč různými školami a že povědomí o dřívějším vyučování tematiky je obecně nízké. Tyto zjištění podtrhují důležitost jednotného a důkladného přístupu k výuce OČMU, aby byla zajištěna rovnoměrná úroveň znalostí a povědomí mezi všemi studenty bez ohledu na typ školy.

H2: Žáci Střední zdravotnické školy preferují praktické výukové metody pro předmět ochrana člověka za mimořádných událostí více než žáci Střední průmyslové školy a Obchodní akademie.

Obrázek 22

Chi-Square Test: Preferovaná výuková metoda

Statistická analýza potvrdila, že existuje statisticky významný rozdíl mezi školami, co se týká preferencí žáků, přičemž p-hodnota byla menší než 0,05. Největší rozdíl byl zaznamenán v odpovědi E (problémová metoda), kde se Střední průmyslová škola zásadně lišila od Střední zdravotnické školy.

Výsledky dotazníku ukazují na různé preference výukových metod mezi žáky různých škol, což může být ovlivněno charakterem a zaměřením jednotlivých škol.

Žáci Střední zdravotnické školy nejčastěji preferovali slovní metodu, což může souviset s jejich studijním zaměřením, kde je teoretická výuka a pochopení konceptů klíčová. Preference slovní metody může také odrážet potřebu detailního vysvětlení a diskuzí, které jsou v lékařském vzdělávání běžné.

Na Obchodní akademii byla nejčastěji preferovaná dovednostně-praktická metoda, což naznačuje, že žáci preferují aktivní a praktické učení. To může být spojeno s praktickým zaměřením obchodního vzdělávání, kde jsou praktické dovednosti důležité pro budoucí kariéru.

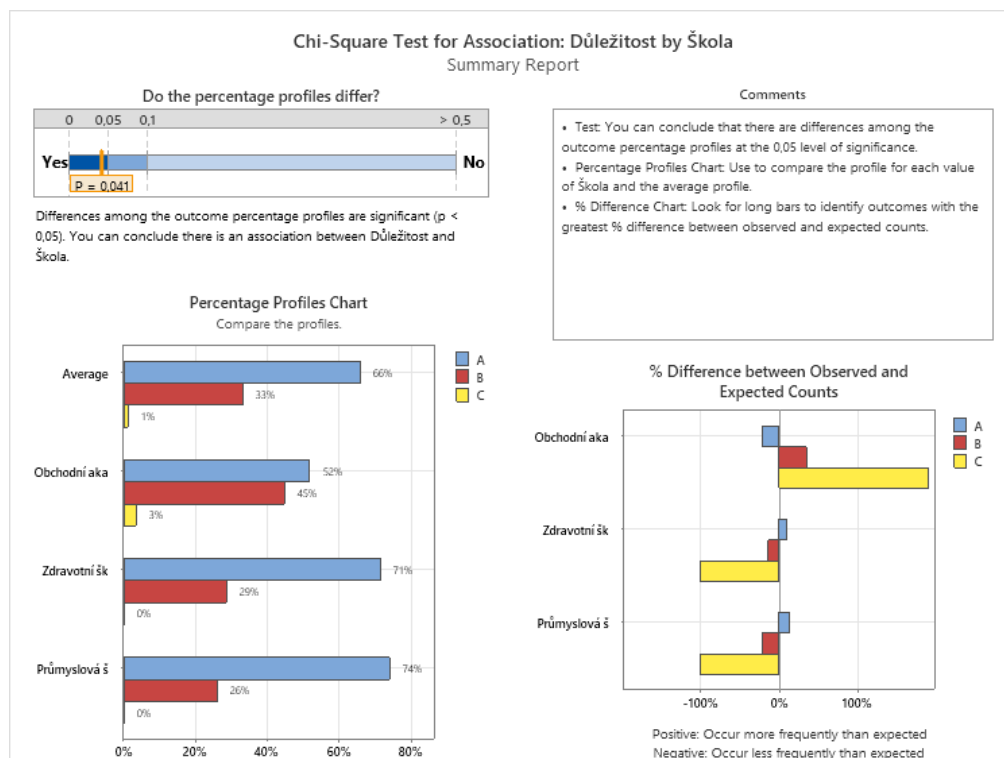
Žáci této školy také nejvíce preferovali dovednostně-praktickou metodu, což může být spojeno s technickým a praktickým zaměřením jejich studia. Praktické metody jsou zde nejspíš nejvíce efektivní, protože umožňují žákům aplikovat teoretické znalosti v praktických situacích.

Statisticky významný rozdíl v preferencích metod mezi školami potvrzuje, že pedagogické přístupy by měly být přizpůsobeny specifickým potřebám a charakteristikám studentů na různých typech škol. Tento rozdíl je nejvíce patrný u problémové metody, kde Střední průmyslová škola výrazně preferovala tuto metodu více než Střední zdravotnická škola.

H3: Žáci Obchodní akademie hodnotí informace získané z vyučovacích hodin na témata spojené s ochranou obyvatelstva jako méně užitečné ve srovnání s žáky Střední zdravotnické školy a Střední průmyslové školy.

Obrázek 23

Chi-Square Test: Důležitost získaných informací

P-hodnota menší než 0,05 indikuje, že škola má významný vliv na vnímání důležitosti tématu ochrany obyvatelstva. Zejména je patrné, že v bodě C, který se týká vnímání důležitosti tématu, se žáci Obchodní akademie signifikantně odchyľují od Střední zdravotnické a Střední průmyslové školy. Zároveň výsledky dotazníku ukazují, že vnímání důležitosti a užitečnosti informací o ochraně obyvatelstva se výrazně liší mezi žáky různých typů škol, což potvrzuje hypotézu, že škola má významný vliv na vnímání tohoto tématu.

Na Obchodní akademii přibližně polovina žáků považuje informace za velmi užitečné, což naznačuje, že i když tento předmět není přímo spojen s jejich budoucí profesí, dokážou ocenit jeho praktickou hodnotu. Zbylá část žáků vidí užitečnost informací jen zčásti nebo málo, což může být ovlivněno zaměřením jejich studia více na obchodní a ekonomické oblasti než na praktické životní dovednosti.

Na Střední zdravotnické škole vysoké procento žáků považuje informace za velmi nebo mimořádně užitečné, což je očekávané vzhledem k jejich budoucí kariéře ve zdravotnictví, kde znalosti o ochraně obyvatelstva mohou být kritické. To odráží důležitost těchto znalostí pro jejich profesní i osobní život, a potvrzuje, že praktická aplikace je zde zásadní.

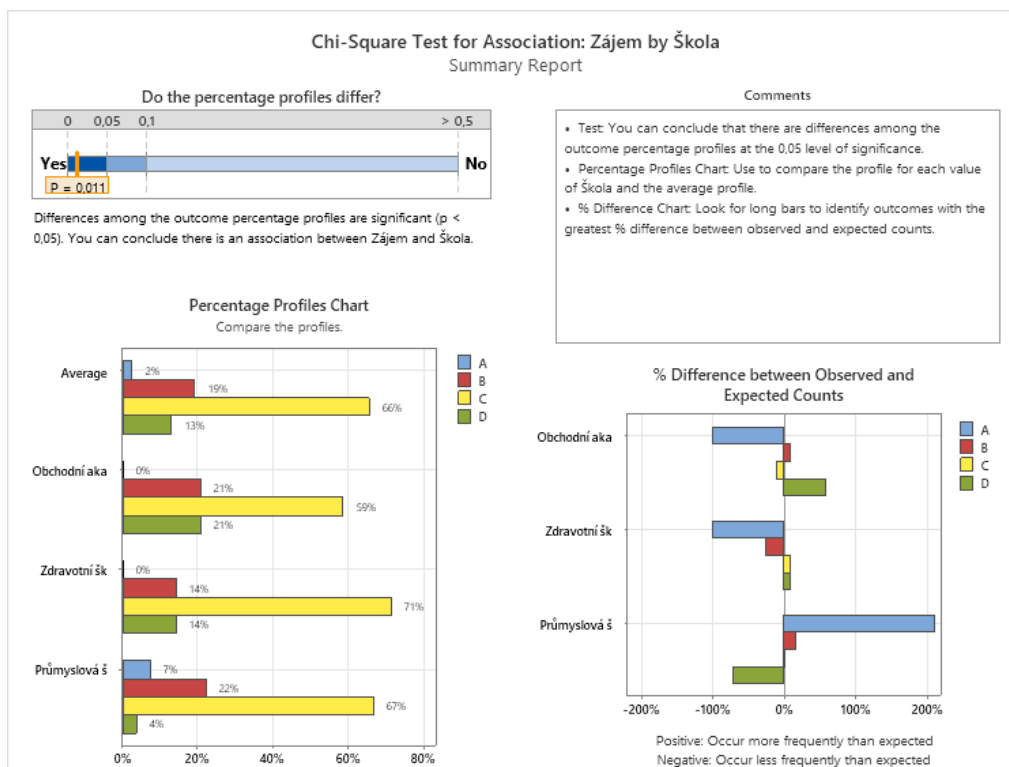
Na Střední průmyslové škole téměř polovina žáků hodnotí informace jako velmi užitečné, což naznačuje, že i technicky zaměřeni studenti si uvědomují praktický význam těchto znalostí. Vyšší procento žáků považuje informace za mimořádně užitečné ve srovnání s obchodní akademií, což může být způsobeno technickým zaměřením jejich studia, kde jsou praktické dovednosti a aplikace teorie často klíčové.

Statisticky významný rozdíl mezi školami vnímání důležitosti tématu ochrany obyvatelstva poukazuje na potřebu přizpůsobit výuku tak, aby reflektovala specifické potřeby a preference žáků různých škol. To by mohlo zahrnovat více praktických a aplikovaných metod výuky pro technicky a zdravotnický zaměřené školy, zatímco pro obchodní akademie by mohla být užitečná integrace tématu do širšího kontextu jejich studia.

H4: Studenti ze Střední zdravotnické školy mají větší zájem o předmět OČMU než studenti ze Střední průmyslové školy a Obchodní akademie.

Obrázek 24

Chi-Square Test: Zájem žáků o předmět ochrana člověka za mimořádných událostí

P-hodnota menší než 0,05 naznačuje, že existuje statisticky významný rozdíl mezi žáky různých typů škol v jejich přístupu k předmětu OČMU. Tento rozdíl se nejvýrazněji projevuje mezi žáky Střední průmyslové školy, kteří se zásadně rozcházejí v odpovědi A na otázku ve srovnání se žáky Obchodní akademie a Střední zdravotnické školy. Statisticky významný rozdíl (p -hodnota $< 0,05$) ukazuje, že typ školy má vliv na vnímání předmětu OČMU. Žáci Střední průmyslové školy se výrazně odlišují od studentů Obchodní akademie a Střední zdravotnické školy, což naznačuje rozdíly v přístupu a preferencích mezi technicky a humanitně zaměřenými studenty.

Zároveň výsledky dotazníku ukazují, že většina žáků na všech třech škol má zájem o zavedení předmětu OČMU jako samostatného povinného předmětu. Zájem je nejvyšší u žáků Střední průmyslové školy, následovaný žáky Střední zdravotnické školy a Obchodní akademie.

Vysoký zájem o zavedení předmětu OČMU může být způsobena tím, že žáci Střední průmyslové školy často preferují praktické a technické předměty, které mohou dále aplikovat

v reálnem světě. Žáci Střední zdravotnické školy vidí hodnotu předmětu vzhledem k jejich budoucí profesi, kde jsou tyto znalosti kritické. Díky znalostem by mohl být kladem větší důraz na aplikaci v jejich profesním životě. Žáci Obchodní akademie projevují nejnížší zájem o zavedení předmětu, stále je většina z nich pro. Toto může být ovlivněno tím, že na Obchodní akademii se více zaměřují na teoretické a ekonomické předměty, a proto žáci mohou vnímat tento předmět jako méně významný pro jejich budoucí kariéru.

7 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ SOUČASNÉHO STAVU VÝUKY OCHRANY ČLOVĚKA ZA MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ

Vzhledem k tomu, že ochrana člověka za mimořádných událostí není v současné době zavedena na školách jako samostatný předmět, je naším cílem efektivně začlenit tuto problematiku do stávajícího kurikula.

1) Efektivně začlenit problematiku OČMU do stávajících předmětů

Identifikovat podstatné předměty, kde lze OČMU integrovat (např. zeměpis, dějepis, chemie, občanská nauka, výchova ke zdraví, PP, mikrobiologie, odborná praxe). Je důležité zvýšit povědomí žáků o tom, jak je problematika ochrany obyvatelstva relevantní pro jejich každodenní život a budoucí kariéru. Toho lze dosáhnout prostřednictvím různých vzdělávacích aktivit, workshopů a přednášek odborníků z praxe. Dále vypracovat metodiky a materiály pro učitele těchto předmětů, které zahrnují témata OČMU. Na tomto základě poskytnout učitelům školení zaměřená na integraci těchto témat do výuky.

2) Zvýšit kvalifikaci učitelů v oblasti výuky OČMU

Organizace odborných školení a seminářů pro učitele, které se zaměřují na krizový management a ochranu obyvatelstva, má klíčový význam pro rozšíření této důležité problematiky do školního vzdělávacího prostředí. Učitelé by měli být vybaveni nejen znalostmi o nejnovějších postupech v oblasti krizového řízení, ale také nástroji, jak tato témata efektivně začlenit do svých předmětů. Spolupráce s odborníky z oblasti krizového managementu a ochrany obyvatelstva přináší do výuky praktické znalosti a zkušenosti, které pomáhají učitelům porozumět aktuálním výzvám a připravit studenty na různé krizové situace. Tato spolupráce podporuje inovativní přístupy k vyučování a umožňuje učitelům objevovat nové způsoby propojení svých předmětů s problematikou ochrany obyvatelstva. Školení a zdroje poskytované učitelům mají za cíl motivovat je k hledání nových metod a přístupů, jak integrovat témata krizového managementu do vyučovacích plánů. Tím se zvyšuje schopnost školního systému připravit mladé lidi na aktivní a informovanou účast v různých aspektech ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

3) Podpořit zájem žáků o problematiku OČMU

Organizace tematických dnů, workshopů a simulací mimořádných událostí představuje účinný způsob, jak prakticky demonstrovat význam a aplikaci OČMU ve školním prostředí. Tyto aktivity mohou zapojit žáky do interaktivního učení a přispět k jejich přípravě na řízení rizik a krizových situací.

Organizace speciálních dnů nebo workshopů zaměřených na mimořádné události umožňuje žákům prozkoumat různé scénáře a strategie řešení krizových situací. Skrze praktické cvičení se žáci učí, jak správně reagovat na nepředvídané události a jak koordinovat pomoc a evakuace. Zapojení žáků do soutěží a projektů týkajících se krizového managementu a ochrany obyvatelstva podporuje jejich týmovou spolupráci a kreativní myšlení při hledání nových řešení pro zvládnutí rizik. Tato aktivita podněcuje jejich schopnost strategicky přemýšlet a aplikovat teoretické znalosti do praktického kontextu. Poskytování informací o skutečných případech a případových studiích umožní žákům pochopit konkrétní výzvy a úspěchy v oblasti ochrany obyvatelstva. Tímto způsobem se učí analyzovat příčiny krizových situací a vyhodnocovat efektivitu různých strategií a opatření. Takový přístup nejenže zvyšuje povědomí žáků o důležitosti připravenosti na mimořádné události, ale také podporuje jejich schopnost aktivně se podílet na ochraně své komunity a širšího společenství. Integrace těchto aktivit do školního programu přispívá k celkovému rozvoji jejich dovedností a připravuje je na budoucí úkoly spojené s řízením rizik a krizovým managementem.

4) Spolupráce s externími odborníky

Navázání spolupráce s institucemi specializujícími se na krizový management a ochranu obyvatelstva, jako jsou hasičské sbory, policie a zdravotnické záchranné služby, je klíčové pro obohacení výuky žáků a přípravu na zvládnutí MU. Pravidelné přednášky a workshopy vedené externími odborníky umožňují žákům získat hlubší znalosti o strategiích a postupech v krizovém řízení. Tato interakce s profesionály z praxe podporuje praktické učení a poskytuje žákům přímý kontakt s aktuálními tématy a výzvami spojenými s ochranou obyvatelstva.

8 ZÁVĚRY

V závěru této diplomové práce mohu s potěšením konstatovat, že všechny stanovené cíle byly úspěšně dosaženy. Jsem přesvědčená, že tato práce a její výsledky mohou sloužit jako významný impulz pro zvýšení zájmu o problematiku ochrany obyvatelstva na středních školách a přispět tak k širšímu začlenění tohoto tématu do školního prostředí.

Teoretická část této práce byla vypracována na základě studia dostupné literatury a internetových zdrojů. V praktické části byl navržen a realizován dotazník, jehož cílem bylo zjistit míru zájmu respondentů o OČMU na středních školách. Shromážděná data byla pečlivě statisticky analyzována a doplněna o mé vlastní názory a úsudky. Stanovila jsem pět hypotéz, které byly následně testovány a statisticky vyhodnoceny.

Myslím si, že tato práce poskytuje čtenářům komplexní a ucelený pohled na problematiku ochrany obyvatelstva. Může sloužit jako základ pro další úvahy o začlenění tohoto předmětu do školních osnov. Výsledky práce nabízejí mnoho inspirace a podnětů pro budoucí výzkum v této oblasti.

Domnívám se, že se mi podařilo nejen splnit vytyčené cíle, ale také vytvořit kvalitní diplomovou práci, která přináší hodnotné poznatky a podněty pro další zkoumání problematiky ochrany obyvatelstva na středních školách. Tato práce tak může významně přispět k rozvoji vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva.

9 SOUHRN

Tento souhrn poskytuje stručný přehled obsahu a hlavních závěrů diplomové práce, která se zaměřuje na kvalitu realizace opatření ochrany obyvatelstva na vybrané střední škole.

Práce poskytuje historický přehled vývoje ochrany obyvatelstva a její legislativní ukotvení v českém právním systému. Diskutuje také metody a cíle výuky ochrany obyvatelstva na středních školách a srovnává ŠVP vybraných středních škol v Šumperku.

Výzkum byl proveden pomocí dotazníkového šetření mezi žáky středních škol v Šumperku. Hlavním cílem bylo zjistit, zda žáci mají zájem o výuku ochrany obyvatelstva a zda ji považují za důležitou a rovnocennou ostatním předmětům.

Práce dospěla k závěru, že existuje zájem ze strany žáků o vyučování Ochrany člověka za mimořádných událostí a že tento předmět by mohl být vnímán jako rovnocenný s ostatními povinnými předměty. Doporučuji zde zahrnout více praktických a interaktivních metod do výuky a zvýšit povědomí o významu ochrany obyvatelstva.

Diskuse se zaměřuje na interpretaci nejzásadnějších výsledcích výzkumu a návrhy na zlepšení výuky ochrany obyvatelstva na středních školách.

10 SUMMARY

This summary provides a brief overview of the content and main conclusions of the master thesis, which focuses on the quality of the implementation of population protection measures in a chosen secondary school.

The work provides a historical overview of the development of population protection and its legislative anchorage in the Czech legal system. It also discusses the methods and objectives of teaching population protection in secondary schools and compares the school curricula of chosen secondary schools in Šumperk.

The research was conducted by means of a questionnaire survey among secondary school students in Šumperk. The main aim was to find out whether students are interested in learning about civil protection and whether they consider it important and equal to other subjects.

The thesis concludes that there is an interest on the part of students in teaching Human Protection in Emergencies and that this subject could be seen as equivalent to other compulsory subjects. My recommendation is to include more practical and interactive methods in teaching and to raise awareness of the importance of Public Protection.

The discussion focuses on the interpretation of the research results and suggestions for improving the teaching of community protection in secondary schools.

11 REFERENČNÍ SEZNAM

Fiala, M., & Vilášek, J. (2010). *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. Praha: Univerzita Karlova.

Gerhát, I. (2018). *Příprava občanů k obraně státu: příručka pro učitele základních a středních škol. 2. vydání*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Vojenský historický ústav Praha.

Kalhous, Z., & Obst, O. (2009). *Školní didaktika*. Vyd. 2., Praha: Portál.

Kratochvílová, D. (2005). *Ochrana obyvatelstva*. Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství.

Linhart, P. (2003). *Ochrana člověka za mimořádných událostí: pro střední školy*. Nakladatelství Fortuna.

Linhart, P. (2006). *Některé otázky ochrany obyvatelstva*. Jihočeská univerzita.

Maňák, J. (2003). *Nárys didaktiky*. Brno: Masarykova univerzita

Maňák J., & Švec, V. (2003). *Výukové metody*. Brno: Paido.

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. (2013). *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 schválená usnesením Vlády České republiky č. 805 ze dne 23. Října 2013*. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky.

Nakonečný, M. (2009). *Sociální psychologie vydání druhé*. Praha: Academia.

Navrátil, L. (2006). *Ochrana obyvatelstva: (doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Krizové řízení zaměřené pro potřeby zdravotnictví")*. Jihočeská univerzita.

Průcha, J. (2009). *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál.

Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.

Zelený, P. (2023). *Ochrana člověka za mimořádných událostí – tematický plán*. Šumperk: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická.

Šanovec, O. (2022). *Školní vzdělávací vzdělávací program pro žáky a další uchazeče, kteří ukončili povinnou školní docházku*. Šumperk: Vyšší odborná škola a střední průmyslová škola.

Zieleniecová, P. (2017). *Metody a organizační formy výuky 1. část*. Praha: Univerzita Karlova.

Ženčák, J. (2023). *Začlenění výuky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacího programu na Obchodní akademii a Jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky, Šumperk*. Šumperk: Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.

Gondová, Z. (2023). Výroční zpráva o činnosti školy, školní rok 2022/2023. *szssumperk.cz*. Retrieved 25. 05. 2024 from the World Wide Web: [vyrocni_zprava23.pdf \(szssumperk.cz\)](#)

HZS ČR. (2019). Ochrana obyvatelstva: Výchova a vzdělávání obyvatelstva. *hzscr.cz*. Retrieved 25. 05. 2024 from the World Wide Web: [Podklady a učebnice - Hasičský záchranný sbor České republiky \(hzscr.cz\)](#)

HZS ČR. (2020). Moduly dle platné Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení. *hzscr.cz*. Retrieved 07. 06. 2024 from the World Wide Web: [Moduly dle platné Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení \(2017\) - Hasičský záchranný sbor České republiky \(hzscr.cz\)](#)

Hartmann, D. (2021). Časopis 112 ROČNÍK XII ČÍSLO 12/2021. *Ministerstvo vnitra - generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky*. Retrieved 09. 05. 2024 from the World Wide Web: <https://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xx-cislo-12-2021.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Hasík CZ. (2019). Preventivně výchovná činnosti v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva. *Hasík.cz*. Retrieved 25. 05. 2024 from the World Wide Web: [Hasík CZ - PVČ v oblasti PO a OOb \(hasik.cz\)](#)

Metodický portál RVP. (2011). Formy výuky. *Metodický portál RVP*. Retrieved 17. 06. 2024 from the World Wide Web: https://wiki.knihovna.cz/index.php/Metody_a_formy_v%C3%BDuky#cite_note-6

Metodický portál RVP. (2012). Podklady k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v základních školách. *Metodický portál RVP*. Retrieved 09. 05. 2024 from the World Wide Web: [Odborný článek: Podklady k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v základních školách \(rvp.cz\)](#)

Ministerstvo obrany. (2024). Historie branné výchovy a POKOS v českých zemích. *Pokos*. Retrieved 22. 05. 2024 from the World Wide Web: [Historie branné výchovy a POKOS v českých zemích | POKOS \(army.cz\)](#)

Ministerstvo obrany. (2024). Pro školy a učitele. *Pokos*. Retrieved 22. 05. 2024 from the World Wide Web: [Pro školy a učitele | POKOS \(army.cz\)](#)

MŠMT. (2003). Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů. *msmt.cz*. Retrieved 22. 05. 2024 from the World Wide Web: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/pokyn-msmt-k-zacleneni-tematiky-ochrany-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-do-vzdelavacich-programu-a-dodatek-k-ucebnim-dokumentum-pro-zakladni-skoly-stredni-skoly-specialni-skoly-a-vyssi-odborne-skoly-ochrana-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-1>

MŠMT. (2018). Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání. *edu.cz*. Retrieved 31. 05. 2024 from the World Wide Web: [53-41-M03.pdf \(edu.cz\)](#)

MŠMT. (2022). RVP – Rámcové vzdělávací programy. *edu.cz*. Retrieved 14. 05. 2024 from the World Wide Web: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/#rozcestnik>

MŠMT. (2022). RVP – Rámcové vzdělávací programy. *edu.cz*. Retrieved 31. 05. 2024 from the World Wide Web: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>

Ministerstvo vnitra. (2017). Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení. *hzscr.cz*. Retrieved 07. 06. 2024 from the World Wide Web: [file:///C:/Users/Karol%C3%ADna/Downloads/Koncepce_vzd%C4%9Bl%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD_OOBaK%C5%98%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Karol%C3%ADna/Downloads/Koncepce_vzd%C4%9Bl%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD_OOBaK%C5%98%20(1).pdf)

Národní ústav odborného vzdělávání. (2010). Charakteristiky jednotlivých metod a forem výuky. *nuov.cz*. Retrieved 17.06. 2024 from the World Wide Web: https://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/manual_archu.pdf

Ochrana obyvatel. (2019). Ochrana člověka za mimořádných událostí. *Ochranaobyvatel.cz*. Retrieved 25. 05. 2024 from the World Wide Web: [OČMU - Ochrana člověka za mimořádných událostí \(ocmu.cz\)](#)

Ochrana obyvatel. (2019). Co dělat v krizových situacích. *ochranaobyvatel.cz*. Retrieved 25. 05. 2024 from the World Wide Web: [Centrum pro bezpečný stát z.s. – „Co dělat ...“ \(ochranaobyvatel.cz\)](#)

Ristovský, T. (2022). Výroční zpráva o činnosti za školní rok 2021/2022. *oa-sumperk.cz*. Retrieved 25. 05. 2024 from the World Wide Web: [1. Charakteristika školy \(oa-sumperk.cz\)](#)

Šanovec, O. (2023). Výroční zpráva o činnosti školy za rok 2022/2023. *vsps-su.cz*. Retrieved 25. 05. 2024 from the World Wide Web: [Vyšší odborná škola a střední průmyslová škola Šumperk, Gen \(vsps-su.cz\)](#)

Zormanová, L. (2012). Výukové metody aktivizující. *Metodický portál RVP*. Retrieved 26. 05. 2024 from the World Wide Web: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/s/15017/VYUKOVE-METODY-AKTIVIZUJICI.html>

11.1 Právní normy

Zákon č.92/1951 Sb. , Zákon o branné výchově

Zákon č. 239/2000 Sb., Zákon o integrovaném záchranném systému

11.2 Seznam obrázků

Obrázek 1 Základní právní rámec ochrany obyvatelstva

Obrázek 2 Zkouška hašení reálného ohně

Obrázek 3 Ukázka srdeční masáže

Obrázek 4 Výukový materiál pro střední školy

Obrázek 5 Pohlaví respondentů

Obrázek 6 Věk respondentů

Obrázek 7 Srozumitelnost podaných informací v hodině

Obrázek 8 Hodnocení zajímavosti učiva

Obrázek 9 Důležitost ochrany obyvatelstva s ohledem na aktuální dění

Obrázek 10 Volba volitelného předmětu

Obrázek 11 Povědomí o branné výchově

Obrázek 12 Výukové metody

Obrázek 13 Absolvované výukové metody

Obrázek 14 Konkrétní absolvovaná výuková metody

Obrázek 15 Provázanost tematiky ochrany obyvatelstva v jiných vyučovacích předmětech

Obrázek 16 Konkrétní vyučovací předměty na Obchodní akademii

Obrázek 17 Konkrétní vyučovací předměty na Střední zdravotnické škole

Obrázek 18 Konkrétní vyučovací předměty na Střední průmyslové škole

Obrázek 19 Hodnocení získaných informací

Obrázek 20 Názory respondentů na zavedení ochrany člověka za mimořádných událostí
jako povinný předmět

Obrázek 21 Chi-Square Test: Povědomí o historické výuce ochrany člověka za
mimořádných událostí

Obrázek 22 Chi-Square Test: Preferovaná výuková metoda

Obrázek 23 Chi-Square Test: Důležitost získaných informací

Obrázek 24 Chi-Square Test: Zájem žáků o předmět ochrana člověka za mimořádných
událostí

12 PŘÍLOHY

12.1 Informovaná souhlas pro ředitele/ředitelku školy

Informovaný souhlas

Název studie (projektu): Diplomová práce - Studium kvality realizace opatření ochrany obyvatelstva na vybrané střední škole

Název školy:

Jméno a příjmení ředitele/ředitelky školy:

Škola byla do studie zařazena pod číslem:

1. Já, níže podepsaný(á) souhlasím s účastí školy (žáků) ve studii.
2. Byl(a) jsem podrobně informován(a) o cíli studie, o jejích postupech, a o tom, co se ode mě očekává. Beru na vědomí, že prováděná studie je výzkumnou činností.
3. Porozuměl(a) jsem tomu, že účast školy (žáků) ve studii mohou kdykoliv přerušit či odstoupit. Účast školy (žáků) ve studii je dobrovolná.
4. Při zařazení do studie budou školní (žakovská) data uchována s plnou ochranou důvěrnosti dle platných zákonů ČR. Je zaručena ochrana důvěrnosti školních (žakovských) dat. Při vlastním provádění studie mohou být osobní údaje poskytnuty jiným než výše uvedeným subjektům pouze bez identifikačních údajů, tzn. anonymní data pod číselným kódem. Rovněž pro výzkumné a vědecké účely mohou být školní (žakovské) údaje poskytnuty pouze bez identifikačních údajů (anonymní data) nebo s výslovným souhlasem.
5. Porozuměl jsem tomu, že škola a její žáci se nebudou nikdy vyskytovat v referátech o této studii. Škola a její žáci naopak nebudou proti použití výsledků z této studie.

Podpis ředitele/ředitelky:

Podpis autora pověřeného touto studií:

Datum:

Datum:

12.2 Informovaný souhlas pro zákonné zástupce žáků

Informovaný souhlas pro zákonné zástupce žáků

Název studie (projektu): Diplomová práce – Studium kvality realizace opatření ochrany obyvatelstva na vybrané střední škole

Jedná se o diplomovou práci, která se zabývá teoretickými, praktickými aspekty a kvalitou realizace opatření ochrany obyvatelstva za mimořádných událostí. Výzkumná část i dotazníkové šetření bude zaměřeno na zjištění informovanosti žáků středních škol o vyučování předmětu ochrana obyvatelstva za mimořádných událostí. Cílem výzkumu je zjistit, zda by žáci měli zájem o vyučování tohoto předmětu a zda by ho považovali za rovnocenný předmět vzhledem k jiným povinným předmětům.

1. Já, níže podepsaný(á) souhlasím / nesouhlasím s účastí svého syna / dcery _____ ve studii.
2. Byl(a) jsem podrobně informován(a), stejně tak můj syn / dcera, o cíli studie, o jejích postupech, a o tom, co se od mé dcery / syna očekává. Beru na vědomí, že prováděná studie je výzkumnou činností.
3. Porozuměl(a) jsem tomu, že účast syna / dcery ve studii mohou kdykoliv přerušit či odstoupit. Účast ve studii je dobrovolná.
4. Při zařazení do studie budou osobní data syna / dcery uchována s plnou ochranou důvěrnosti dle platných zákonů ČR. Je zaručena ochrana důvěrnosti školních, žákovských dat. Při vlastním provádění studie mohou být osobní údaje poskytnuty jiným než výše uvedeným subjektům pouze bez identifikačních údajů, tzn. anonymní data pod číselným kódem. Rovněž pro výzkumné a vědecké účely mohou být školní (žákovské) údaje poskytnuty pouze bez identifikačních údajů (anonymní data) nebo s výslovným souhlasem.
5. Porozuměl jsem tomu, že jméno syna / dcery se nebude nikdy vyskytovat v referátech o této studii. Já naopak nebudu proti použití výsledků z této studie.

Podpis zákonného zástupce:

Podpis autora pověřeného touto studií:

Datum:

Datum:

12.3 Dotazníkové šetření

Vážené žákyně a žáci,

jmenuji se Karolína Davidová a jsem studentkou druhého ročníku magisterského studia oboru Učitelství tělesné výchovy pro 2. stupeň ZŠ a SŠ a ochrana obyvatelstva na Univerzitě Palackého v Olomouci. Toto dotazníkové šetření je součástí mé diplomové práce, jejímž cílem je zjistit Váš názor na výuku Ochrany člověka za mimořádných událostí. Touto cestou bych Vás poprosila o vyplnění mého dotazníkového šetření.

Vyplněním dotazníku souhlasíte s Vaší účastí ve studii. Vaše účast ve výzkumu je zcela dobrovolná a můžete ji kdykoli přerušit či z ní odstoupit. Vyplněním souhlasíte se zpracováním údajů, které zde poskytnete. S daty (sociodemografická data, mezi která patří například věk, pohlaví, dosažené vzdělání apod.) bude nakládáno v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady EU 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES

a zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů. Je zaručena ochrana důvěrnosti Vašich osobních dat. Při vlastním provádění studie mohou být osobní údaje poskytnuty jiným než výše uvedeným subjektům pouze bez identifikačních údajů, tzn. anonymní data pod číselným kódem. Rovněž pro výzkumné a vědecké účely mohou být Vaše osobní údaje poskytnuty pouze bez identifikačních údajů (anonymní data) nebo s Vaším výslovným souhlasem. Vy naopak nebudete proti použití výsledků z této studie. Získané výsledky budou využity pro účely mé diplomové práce. Data budou zpracována standardním aplikačním a programovým vybavením a dále publikována, komentována a diskutována v této práci.

Děkuji za Váš čas.

Karolína Davidová

1. Pohlaví:

- a) žena
- b) muž
- c) jiné
- d) nechci odpovídat

2. Věk:

- a) 15–16 let
- b) 17–18 let
- c) 19–20 let

3. Byly informace v této hodině podány srozumitelně?

- a) ano
- b) ne

4. Učivo, které bylo náplní této hodiny, pro Vás bylo:

- a) mimořádně zajímavé
- b) velmi zajímavé
- c) zajímavé
- d) málo zajímavé
- e) absolutně nezajímavé

5. Tématika ochrany obyvatelstva je důležitá s ohledem na aktuální dění v České republice a ve světě?

- a) rozhodně ano
- b) asi ano
- c) nevím
- d) asi ne
- e) určitě ne

6. Představte si, že problematika ochrany člověka za mimořádných událostí není součástí jiných vyučovacích předmětů a je jen předmětem volitelným. Vybral/la byste si jej jako volitelný předmět?

- a) rozhodně ano
- b) asi ano
- c) nevím
- d) asi ne
- e) určitě ne

7. Je Vám známo, že se dříve vyučovala tematika ochrany člověka za mimořádných událostí na základních/středních školách v rámci branné výchovy?

- a) ano
- b) něco málo jsem slyšel/la
- c) ne

8. Představte si, že ochrana obyvatelstva za mimořádných událostí by byla ve školách vyučována jako samostatný předmět, jakou výukovou metodu byste preferoval/la?

(možnost výběru více odpovědí)

- a) metody slovní (vysvětlování, vyprávění, rozhovor)
- b) metody dovednostně-praktické (napodobování, utváření dovedností)
- c) diskuzní metody (rozhovor, dialog, diskuze)
- d) výukové projekty
- e) problémové metody (metoda řešení problémových úkolů, myšlenkové úsilí žáků)

9. Absolvoval/la jste v době studia na Vaší škole již některou z metod výuky z otázky č. 8?

(v případě odpovědi „ANO“, uveďte konkrétně o jakou výukovou metodu se jednalo)

a) ano

.....

b) ne

10. Uvědomujete si, že témata spojené s ochranou obyvatelstva jsou na Vaší škole probírány i v jiných vyučovacích předmětech?

a) ano

b) ne

11. Pokud jste v otázce č. 10 odpověděli „ANO“, uveďte konkrétní vyučovací předmět/ty.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. Hodnotíte informace získané z vyučovacích hodin na témata spojené s ochranou obyvatelstva jako přínosné pro Váš vlastní (osobní/praktický) život?

a) mimořádně užitečné

b) velmi užitečné

c) zčásti užitečné

d) málo užitečné

e) úplně neúžitečné

13. Uveďte svůj názor, proč by ochrana člověka za mimořádných událostí MĚLA/NEMĚLA být vyučována jako samostatný povinný předmět na Vaší škole.

12.4 Vyjádření Etické komise

Fakulta
tělesné kultury

Vyjádření Etické komise FTK UP

Složení komise: doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D. – předsedkyně
Mgr. Ondřej Ješina, Ph.D.
Mgr. Michal Kudláček, Ph.D.
Mgr. Filip Neuls, Ph.D.
prof. Mgr. Erik Sigmund, Ph. D.
doc. Mgr. Zdeněk Svoboda, Ph. D.
Mgr. Jarmila Štěpánová, Ph.D.

Na základě žádosti ze dne 31. 5. 2024 byl projekt diplomové práce

Autor /hlavní řešitel/: Bc. Karolína Davidová

s názvem **Studium kvality realizace opatření ochrany obyvatelstva na vybrané střední škole**

schválen Etickou komisí FTK UP pod jednacím číslem: 74/2024
dne: 5. 6. 2024

Etická komise FTK UP zhodnotila předložený projekt a **neshledala žádné rozpory** s platnými zásadami, předpisy a mezinárodními směrnicemi pro výzkum zahrnující lidské účastníky.

Řešitelka projektu splnila podmínky nutné k získání souhlasu etické komise.

za EK FTK UP
doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D.
předsedkyně
Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury
Komise etická
třída Míru 117 771 11 Olomouc

Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci
třída Míru 117 | 771 11 Olomouc | T: +420 585 636 009
www.ftk.upol.cz